

Grau de FILOGIA CATALANA

Treball de Fi de Grau

Curs 2019-2020

**ANÀLISI CONTRASTIVA D'ALGUNS ASPECTES DE
LA FONOLOGIA SEGMENTAL I SUPRASEGMENTAL
DEL CATALÀ I DE L'ITALIÀ**

Marta Pié i Plana

Tutora: Clàudia Pons-Moll

Tarragona, 12 de juny del 2020

AGRAÏMENTS

Vull donar les gràcies a la tutora d'aquest treball, Clàudia Pons-Moll, per haver-me ajudat a dur a terme l'estudi i haver-me facilitat tots els recursos necessaris. Així mateix, vull expressar la meva gratitud a tots els informants ja que, sense la seva participació, no hauria estat possible realitzar el treball.

RESUM

Aquest estudi pretén determinar de quina manera els italianoparlants aprenents de català com a llengua estrangera (CLE) resolen cadascuna de les estructures i processos fonològics propis del català inexistents en italià. Amb aquest objectiu, s'ha dut a terme una anàlisi contrastiva de diferents aspectes prosòdics del català i de l'italià, posant l'èmfasi en les principals diferències relatives al vocalisme, al consonantisme i a l'estructura sil·làbica entre totes dues llengües, així com en els processos de final de mot propis del català, no compartits per l'italià. Un cop delimitats els aspectes fònics diferencials entre català i italià, s'ha elaborat i realitzat una enquesta amb què s'ha volgut comprovar com els resolen un conjunt de 16 informants italianoparlants amb diferents nivells de català. Es preveu que la descripció i l'anàlisi dels resultats obtinguts en les enquestes puguin servir de referència en la confecció de material didàctic per a l'aprenentatge de CLE per part d'italianoparlants.

PARAULES CLAU: anàlisi contrastiva català-italià, fonologia segmental, fonologia suprasegmental, català com a llengua estrangera

ABSTRACT

This study aims to determine how Italian speakers learning Catalan as a Foreign Language (CFL) resolve each of the phonological structures and processes of Catalan that do not exist in Italian. With this goal, a contrastive analysis of some prosodic aspects of Central Catalan and Italian has been carried out, focusing on the main differences regarding vocalism, consonantism, and syllabic structure between both languages, as well as on the word-final processes of Catalan, not shared by Italian. Once the differential phonological aspects between Central Catalan and Italian have been determined, a survey has been created and conducted with the aim of testing how these are solved by a group of 16 Italian-speaking informants with different proficiency levels of Catalan. It is expected that the description and analysis of the results obtained through the surveys can serve as a reference in the preparation of teaching materials for the learning of CFL by Italian speakers.

KEY WORDS: Catalan-Italian contrastive analysis, segmental phonology, suprasegmental phonology, Catalan as a Foreign Language

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	7
2. OBJECTIUS I HIPÒTESIS DE TREBALL	8
3. MARC TEÒRIC	9
4. MARC DESCRIPTIU	11
4.1. Nivell segmental	11
4.1.1. Inventari vocàlic del català central	11
4.1.1.1. Vocalisme tònic	11
4.1.1.2. Vocalisme àton	11
4.1.2. Inventari vocàlic de l'italià	13
4.1.2.1. Vocalisme tònic	13
4.1.2.2. Vocalisme àton	13
4.1.3. Comparació del vocalisme	14
4.1.4. Inventari consonàntic del català central	15
4.1.4.1. Consonants oclusives	16
4.1.4.2. Consonants africades	16
4.1.4.3. Consonants fricatives	16
4.1.4.4. Consonants nasals	16
4.1.4.5. Consonants ròtiques	17
4.1.4.6. Consonants laterals	17
4.1.4.7. Consonants aproximants	18
4.1.5. Inventari consonàntic de l'italià	18
4.1.5.1. Consonants oclusives	19
4.1.5.2. Consonants africades	19
4.1.5.3. Consonants fricatives	19
4.1.5.4. Consonants nasals	20
4.1.5.5. Consonants ròtiques	20
4.1.5.6. Consonants laterals	20
4.1.5.7. Consonants aproximants	20
4.1.6. Comparació del consonantisme	21
4.1.7. Processos fonològics a final de mot	22
4.1.7.1. L'ensordiment d'obstruents finals	22
4.1.7.2. L'elisió de <i>-n</i> final precedida de vocal tònica	22

4.1.7.3. L'elisió de <i>-r</i> final precedida de vocal tònica	23
4.1.7.4. La simplificació de grups consonàntics finals	23
4.2. Nivell suprasegmental	24
4.2.1. Estructura sil·làbica	24
4.2.2. L'estructura sil·làbica del català central	25
4.2.2.1. Obertura	25
4.2.2.1.1. Grup /s/+C-	26
4.2.2.1.2. Grups diferents de /s/+C- que no respecten el Principi de Mínima Sonicitat	26
4.2.2.2. Coda	26
4.2.2.2.1. Estatus especial de la /s/ en la coda	27
4.2.2.3. La distribució de les ròtiques	27
4.2.3. L'estructura sil·làbica en italià	27
4.2.3.1. Obertura	28
4.2.3.1.1. Estatus especial de la /s/ a inici de mot	29
4.2.3.1.2. Obertures que transgredeixen el Principi de Mínima Sonicitat	29
4.2.3.2. Coda	29
4.2.3.3. La distribució de les ròtiques	30
4.2.4. Comparació de l'estructura sil·làbica	30
4.2.5. Processos fonosintàctics entre mots en italià	31
4.2.5.1. El <i>raddoppiamento fonosintattico</i>	31
5. METODOLOGIA	33
5.1. Corpus	33
5.2. Informants	33
5.3. Dificultats metodològiques	35
6. ANÀLISI DELS RESULTATS	36
6.1. Nivell segmental	36
6.1.1. Vocalisme	36
6.1.1.1. Articulació i distribució de les vocals mitjanes tòniques	36
6.1.1.2. Reducció vocàlica	39
6.1.2. Consonantisme	43
6.1.2.1. Realitzacions de la fricativa prepalatal sonora	43

6.1.2.2. Realitzacions de les aproximants bilabial, dental i velar	44
6.1.3. Processos fonològics a final de mot	46
6.1.3.1. Ensordiment d'obstruents finals	46
6.1.3.2. Elisió de <i>-n</i> final precedida de vocal tònica	48
6.1.3.3. Elisió de <i>-r</i> final precedida de vocal tònica	49
6.1.3.4. Simplificació de grups consonàntics finals	50
6.2. Nivell suprasegmental	52
6.2.1. Resolucions de les obertures	53
6.2.1.1. Resolucions de les obertures integrades per /s/+C-, /s/+CC-	53
6.2.1.2. Resolucions de les obertures que transgredeixen el Principi de Mínima Sonicitat	55
6.2.2. Resolucions de les codex	56
6.2.2.1. Resolucions de les codex simples (-C)	56
6.2.2.2. Resolucions de les codex complexos integrades per -C+[s]	58
6.2.2.3. Resolucions de les codex complexos integrades per -CC	60
6.2.2.4. Resolucions de les codex complexos integrades per -CC+[s]	62
6.2.2.5. Resolucions de les codex complexos integrades per -CCC	65
6.2.3. Resolucions de les codex en posició interior de mot	67
6.2.4. Distribució de ròtiques	70
6.2.5. <i>Raddoppiamento fonosintattico</i>	72
7. DISCUSSION DELS RESULTATS I CONCLUSIONS	74
8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	79
9. ANNEX. LLISTA DE MOTS I SINTAGMES ENQUESTATS	81
9.1. Nivell segmental	81
9.1.1. Vocalisme	81
9.1.1.1. Articulació i distribució de les vocals mitjanes tòniques	81
9.1.1.2. Reducció vocàlica	81
9.1.2. Consonantisme	81
9.1.2.1. Realitzacions de la fricativa prepalatal sonora	81

9.1.2.2. Realitzacions de les aproximants bilabial, dental i velar	81
9.1.3. Processos fonològics a final de mot	81
9.1.3.1. Ensordiment d'obstruents finals	81
9.1.3.2. Elisió de <i>-n</i> final precedida de vocal tònica	81
9.1.3.3. Elisió de <i>-r</i> final precedida de vocal tònica	82
9.1.3.4. Simplificació de grups consonàntics finals	82
9.2. Nivell suprasegmental	82
9.2.1. Resolucions de les obertures	82
9.2.1.1. Resolucions de les obertures integrades per /s/+C-, /s/+CC-	82
9.2.1.2. Resolucions de les obertures que transgredeixen el Principi de Mínima Sonicitat	82
9.2.2. Resolucions de les codes	83
9.2.2.1. Resolucions de les codes simples (-C)	83
9.2.2.2. Resolucions de les codes complexes integrades per -C+[s]	83
9.2.2.3. Resolucions de les codes complexes integrades per -CC	83
9.2.2.4. Resolucions de les codes complexes integrades per -CC+[s]	84
9.2.2.5. Resolucions de les codes complexes integrades per -CCC	84
9.2.2.6. Resolucions de les codes en posició interior de mot	84
9.2.3. Distribució de ròtiques	85
9.2.4. <i>Raddoppiamento fonosintattico</i>	85

1. INTRODUCCIÓ

Aquest estudi pretén dur a terme una anàlisi contrastiva de diferents aspectes prosòdics del català i de l'italià, posant l'èmfasi en les principals diferències relatives al vocalisme, al consonantisme i a l'estructura sil·làbica entre totes dues llengües, així com en els processos de final de mot propis del català, no compartits per l'italià. La finalitat última del treball és preveure i detectar les principals dificultats que els italianoparlants aprenents de català com a llengua estrangera mostren o poden mostrar a l'hora d'adquirir-ne la fonologia.

Amb aquest propòsit, s'ha dut a terme una tasca revisió i de buidatge de la bibliografia relativa a la qüestió i s'han detectat i seleccionat els aspectes diferencials entre totes dues llengües en els camps següents: vocalisme tònic i àton, consonantisme, estructura sil·làbica i processos fonològics.

Per les dimensions d'aquest estudi, ha calgut focalitzar-se en unes varietats lingüístiques concretes. Del català, s'ha seleccionat el dialecte central i de l'italià, s'ha treballat amb la varietat estàndard.

2. OBJECTIUS I HIPÒTESIS DE TREBALL

Amb aquest treball, es vol determinar de quina manera els italianoparlants aprenents de català com a llengua estrangera resolen cadascuna de les estructures i processos propis del català inexistent en la seva llengua materna: si bé fidelment a les característiques de la llengua meta (català), si bé amb l'emergència de trets propis de la llengua materna (italià), si bé amb l'emergència d'estructures i processos diferencials (no presents en cap de les dues llengües), si bé amb l'emergència d'estructures universalment no marcades, etc. (veg., entre d'altres, Hansen & Zampini 2008). Els resultats obtinguts en aquest treball poden aplicar-se a la confecció de material didàctic per a l'aprenentatge de català com a llengua estrangera per part d'italianoparlants.

Roseano parla de «la importància estratègica, en termes de política lingüística, de preparar recursos que afavoreixin la integració idiomàtica d'aquesta comunitat d'immigrants», (Roseano, 2019: 82) i es recolza en les dades de l'IDESCAT del 2017, que mostren que la comunitat italiana era la quarta per pes demogràfic a Catalunya (després de la marroquina, la romanesa i la xinesa) i en les de l'Ajuntament de Barcelona del 2017, que mostren que aquesta comunitat era la primera en nombre a la ciutat. Consultant les dades actualitzades de l'IDESCAT (2019), es pot apreciar que la comunitat en qüestió es manté en el quart lloc i que ha augmentat en nombre (de 51.761 el 2017, a 61.578 el 2019). D'altra banda, les dades de l'Ajuntament de Barcelona del 2019 mostren que la comunitat s'ha mantingut com a primera en nombre i que la quantitat de població italiana a la ciutat ha augmentat (de 29.272 el 2017, a 36.276 el 2019).

Aquestes dades confirmen la validesa de la idea defensada per Roseano i l'interès que presenta aquest estudi. Analitzar quines dificultats pot presentar l'aprenentatge del català per a aquest grup pot ajudar a trobar enfocaments didàctics específics per a aquests nous parlants, pertanyents a una comunitat important en nombre a Catalunya.

3. MARC TEÒRIC

En l'adquisició de segones llengües (ASL) és habitual recórrer a la comparació entre la L1 i la L2. D'entre els models teòrics que s'han desenvolupat per explicar l'ASL en el pla fonètic i fonològic, en aquest treball es comenten, seguint Cicres & Llach (en premsa), la Hipòtesi de l'Anàlisi Contrastiva, la Hipòtesi del Marcatge Diferencial i la Teoria de de l'Optimitat, les quals permeten analitzar les interferències de la L1 a la L2, i el Model d'Aprenentatge de la Parla, que relaciona les dificultats per adquirir la fonètica i la fonologia de la L2 amb les dificultats de percepció causades per la incidència de la L1.

La Hipòtesi de l'Anàlisi Contrastiva proposa comparar sistemàticament dues llengües per trobar-ne les els punts en comú i les diferències. En el marc de l'ASL, aquesta comparació pretén trobar aquells aspectes de la L2 inexistents en la L1. Això implica determinar quins aspectes de L2 poden ser més difícils d'adquirir tenint en compte la L1 del neoparlant. Ara bé, aquestes previsions no sempre es compleixen, ja que, a la pràctica, hi ha més factors que provoquen que un aspecte de la fonologia de la L2 sigui difícil d'adquirir o no.

La Hipòtesi del Marcatge Diferencial parteix dels universals lingüístics, de la noció de marcatge, i més concretament de la constatació que hi ha elements, estructures i processos fonològics interlingüísticament més freqüents i menys marcats que d'altres. Aplicant-ho a l'ASL, aquells aspectes menys marcats són més fàcils d'adquirir i aquells aspectes més marcats, més difícils. La noció de marcatge permet completar l'anàlisi contrastiva aplicada a l'ASL i fer previsions més acurades: amb l'anàlisi contrastiva, es poden detectar els aspectes de la L2 inexistents en la L1; ara bé, els aspectes de la L2 inexistents en la L1 són més fàcils d'adquirir si són menys marcats i són més difícils d'adquirir si són més marcats.

La Teoria de l'Optimitat defensa que hi ha un conjunt de restriccions universals, de marcatge i de fidelitat, que cada llengua prioritza, jerarquitzza, de forma diferent. Les diferències entre llengües, per tant, s'expliquen per mitjà d'una jerarquia diferent del mateix conjunt de restriccions. Aplicada a l'ASL, la Teoria de l'Optimitat preveu, en certes circumstàncies, la transferència, l'emergència, de part de la jerarquia de la L1 a la L2.

Hi ha diverses teories, finalment, que parteixen de la hipòtesi que els parlants es configuren un esquema de sons de la L1 i que, quan perceben els sons de la L2, els organitzen a partir d'aquest esquema. El Model d'Aprenentatge de la Parla «explica que els sons d'una L2 es poden classificar, segons les seves propietats acústiques, en tres categories: els *idèntics* amb

els de la L1, els *similars* i els *nous*. Els sons *idèntics*, evidentment, seran percebuts i produïts sense gaire dificultats pels aprenents; els sons *nous* seran percebuts clarament [...]; en canvi, els sons de la L2 *similars* a alguns sons ja existents en la L1 seran confosos en l'espai perceptiu dels sons de la primera llengua, i habitualment presentaran dificultats tant per discriminar-los [...] com per produir-los [...]» (Cicres & Llach en premsa, pàg. 6). Ara bé, sobre els sons idèntics, cal matisar que un so compartit per la L1 i la L2 pot trobar-se en contextos diferents en les dues llengües: pot ocórrer en posició contrastiva en només una de les dues llengües, pot ser un al·lòfon d'un fonema que només aparegui en uns contextos determinats també només en una de les dues llengües, etc.

Finalment, hi ha diversos aspectes extralingüístics que influeixen en l'ASL. Cicres i Llach (en premsa) enumeren i comenten les variables relacionades amb l'accent estranger següents: «l'edat d'inici d'aprenentatge de la segona llengua. [...] variables relacionades amb (a) les capacitats cognitives dels aprenents com l'aptitud o la memòria; (b) sociopsicològiques, com la motivació i les actituds vers la L2; i (c) basades en l'experiència i l'*input*, com el grau d'exposició tant a la L2 com a la L1» (Cicres & Llach en premsa, pàg. 2-3).

Pel que fa a l'adquisició de la fonologia, l'edat en què s'entra en contacte amb la L2 és fonamental: és difícil adquirir-la a nivell natiu en tots els aspectes si no s'ha començat a aprendre en la infància o, com a molt tard, en l'adolescència. D'altra banda, cada parlant presenta més capacitat o menys per aprendre una L2, disposa d'un rerefons cultural i d'uns interessos concrets, i té una motivació personal per aprendre la L2.

A més, cada parlant està exposat a una L2 en uns contextos diferents (una classe de llengua, el lloc de treball, cercles d'amics i coneguts, etc.), pot rebre *inputs* heterogenis (és a dir, de parlants amb diversos graus de coneixement de la llengua, però també de parlants de diferents dialectes, sociolectes, etc.) i, paral·lelament, pot estar més o menys exposat a la seva L1 depenent d'on visqui i del seu cercle social (si ha emigrat, pot relacionar-se amb gent que tingui la seva mateixa L1 o no).

4. MARC DESCRIPTIU

En aquest apartat, s'exposen i es comparen el català central i l'italià en els nivells segmental i suprasegmental. En el nivell segmental, es comenten el vocalisme (tònic i àton) i la reducció vocàlica, el consonantisme, i els fenòmens fonològics que tenen lloc en l'àmbit del mot. En el nivell suprasegmental s'analitzen, d'una banda, l'estructura sil·làbica i, de l'altra, els fenòmens fonològics que tenen lloc entre mots.

4.1. Nivell segmental

A continuació, es fa una descripció del vocalisme i el consonantisme del català central i de l'italià per establir quins sons comparteixen aquestes varietats lingüístiques i quins sons es troben només en una de les dues varietats.

4.1.1. Inventari vocàlic del català central

Les vocals es poden classificar segons el grau d'elevació lingual, o mode d'articulació, i el grau d'avançament lingual, o lloc d'articulació. Segons el grau d'elevació lingual, les vocals poden ser altes, mitjanes o baixes. Segons el grau d'avançament lingual, les vocals poden ser anteriors, centrals o posteriors.

4.1.1.1. Vocalisme tònic

El sistema vocàlic tònic del català oriental central està compost per set sons:

- La vocal anterior alta [i]
- La vocal anterior mitjana alta [e]
- La vocal anterior mitjana baixa [ɛ]
- La vocal posterior alta [u]
- La vocal posterior mitjana alta [o]
- La vocal posterior mitjana baixa [ɔ]
- La vocal posterior baixa [a]

4.1.1.2. Vocalisme àton

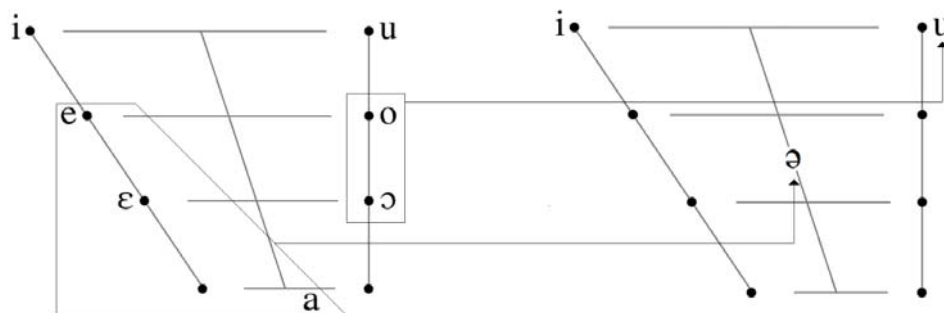
El sistema vocàlic àton del català oriental central està compost per tres sons:

- La vocal anterior alta [i]
- La vocal posterior alta [u]

- La vocal central mitjana [ə]

El fet que es passi de les set vocals del sistema tònic a només tres en el sistema àton s'explica per la reducció vocàlica, que Mascaró defineix així: «fenomen pel qual una llengua que distingeix un conjunt de sons vocàlics en certa posició (la posició accentuada, per exemple) redueix aquestes distincions en la posició complementària (la posició àtona en el cas de l'accent). En català trobem reducció vocàlica en posició àtona: en aquesta posició només hi pot aparèixer un subconjunt de les vocals que apareixen en posició tònica o accentuada» (Mascaró, 2002, 91).

Els sistemes vocàlics tònic i àton es troben interrelacionats (veg. la imatge 1): «podem establir una relació entre cadascuna de les vocals tòniques i un element del sistema àton. Les relacions entre morfemes en la flexió i en la derivació ens permeten establir aquesta relació» (Mascaró, 2002, 92) (veg. els exemples de (2)).

IMATGE 1. REDUCCIÓ VOCÀLICA DEL CATALÀ CENTRAL

Així doncs, en català central, les dues úniques vocals que es mantenen en posició àtona són l'anterior alta i la posterior alta:

(1)

$f[i]l > f[i]let$

$d[i]no > d[i]nem$

$c[ú]c > c[u]quet$

$s[ú]co > s[u]quem$

En canvi, la resta de vocals es redueixen. Quan es troben en posició àtona, la vocal posterior baixa, l'anterior mitjana alta i l'anterior mitjana baixa es redueixen a la vocal central mitjana:

(2)

$c[á]sa > c[ə]seta$

$c[é]ba > c[ə]beta$

$m[é]s > m[ə]set$

$c[á]nto > c[ə]ntem$

s[é]nto > s[ə]ntim

s[é]rro > s[ə]rrem

Paral·lelament, quan es troben en posició àtona, la vocal posterior mitjana alta i la posterior mitjana baixa es redueixen a la vocal posterior alta:

(3)

s[ó]pa > s[u]peta

d[ó]no > d[u]nem

r[ó]sa > r[u]seta

p[ó]rto > p[u]rtem

4.1.2. Inventari vocàlic de l'italià

4.1.2.1. Vocalisme tònic

El sistema vocàlic tònic l'italià està compost per set sons:

- La vocal anterior alta [i]
- La vocal anterior mitjana alta [e]
- La vocal anterior mitjana baixa [ɛ]
- La vocal central baixa [a]
- La vocal posterior alta [u]
- La vocal posterior mitjana alta [o]
- La vocal posterior mitjana baixa [ɔ]

Pel que fa a la [a], Canepari (1980), De Dominicis (1997), Mioni (1998) i Rogers i d'Arcangeli (2004) la consideren central. En canvi, Schmid (1999) la presenta com a anterior. Krämer especifica: «The low vowel is neither front nor back: phonetically it is a central to front vowel, but since it does not participate in any phonological process in which front vowels are involved (such as velar palatization), it is often regarded as phonologically back» (Krämer, 2009, 50). En el pla fonètic, doncs, la majoria d'autors la consideren central.

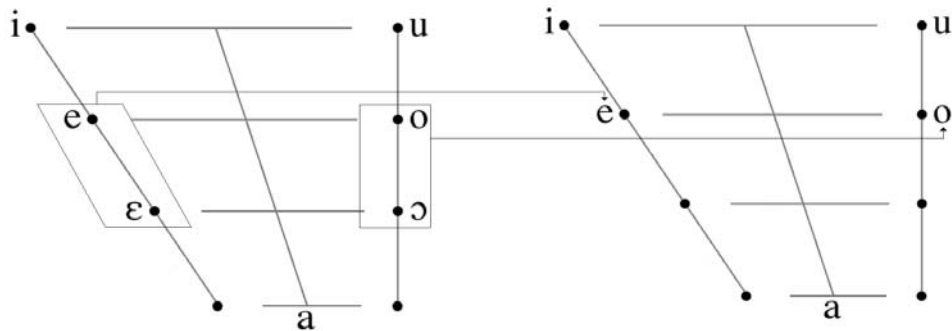
4.1.2.2. Vocalisme àton

El sistema vocàlic àton de l'italià està compost per cinc sons:

- La vocal anterior alta [i]
- La vocal anterior mitjana alta [e]

- La vocal central baixa [a]
- La vocal posterior alta [u]
- La vocal posterior mitjana alta [o]

En posició àtona, la [ɛ] es redueix a [e] i la [ɔ] es redueix a [o]: p.e. *b[ɛ]ne > b[e]nestante*, *s[ɔ]nno > s[o]nnifero* (exemples de: Schmid, 1999, 133). És a dir, en posició àtona les distincions [ɛ] ~ [e] i [ɔ] ~ [o] queden neutralitzades (veg. la imatge 2).

IMATGE 2. REDUCCIÓ VOCÀLICA DE L'ITALIÀ

4.1.3. Comparació del vocalisme

En el vocalisme tònic, tant el català central com l'italià presenten un sistema de set vocals. D'aquestes, l'única que difereix és la [a], que presenta un avançament lingual diferent en les dues varietats analitzades: en català central la [a] és posterior i, en italià, és central.

Pel que fa al vocalisme àton, el català central i l'italià coincideixen en el fet de presentar menys vocals àtones que tòniques, així com en l'existència del fenomen de la reducció vocàlica.

Ara bé, difereixen en dos aspectes. Primer, que en català central el sistema es redueix de set a tres vocals, ja que la reducció vocàlica afecta cinc sons. En canvi, en italià el sistema àton és de cinc vocals perquè la reducció només afecta les vocals mitjanes baixes. Segon, que el català central presenta la vocal neutra i l'italià, no.

Com a resum, a la taula 1 es presenta quins sons vocàlics tònicos i àtons comparteixen les dues varietats analitzades i quins no.

TAULA 1. COMPARACIÓ DEL VOCALISME

		CATALÀ CENTRAL		ITALIÀ	
		V. TÒNIC	V. ÀTON	V. TÒNIC	V. ÀTON
Vocals anteriors	alta [i]	x	x	x	x
	mitjana alta [e]	x		x	x
	mitjana baixa [ɛ]	x		x	
Vocals centrals	mitjana [ə]		x		
	baixa [a]			x	x
Vocals posteriors	alta [u]	x	x	x	x
	mitjana alta [o]	x		x	x
	mitjana baixa [ɔ]	x		x	
	baixa [a]	x			

4.1.4. Inventari consonàntic del català central

Les consonants es poden classificar de diverses maneres: segons el lloc d'articulació, el mode d'articulació o la sonoritat. Segons el lloc d'articulació, hi ha consonants bilabials, labiodentals, dentals, alveolars, prepalatals, palatals, velars i labiovelars (és a dir, amb dos llocs d'articulació: labial i velar). Segons el mode d'articulació, es distingeixen consonants obstruents i sonants. Són obstruents les oclusives, les africades i les fricatives; són sonants les nasals, les ròtiques (vibrants i bategants), les laterals i les aproximants. Pel que fa a la sonoritat, les consonants poden ser sordes o sonores. Les obstruents poden ser sordes o sonores; en canvi, les sonants només poden ser sonores.

A la taula 2 es presenten les consonants del català central classificades segons el lloc d'articulació (d'esquerra a dreta), el mode (de dalt a baix) i la sonoritat (en les parelles de consonants, la de l'esquerra és sorda i la de la dreta, sonora).

TAULA 2. CONSONANTS DEL CATALÀ CENTRAL

	Bilabial		Labiodental		Dental		Alveolar		Prepalatal		Palatal		Velar		Labiovelar	
Oclusiu	p	b			t	d							k	g		
Africat							ts	dz	tʃ	dʒ						
Fricatiu			f	v			s	z	ʃ	ʒ						
Nasal		m		ɱ		ɳ		n		ɲ		ɲ		ŋ		
Vibrant								r								
Bategant								ɾ								
Lateral						ɭ		l		ɮ		ʎ				
Aproximant		β				ð						j		ɣ		w

4.1.4.1. Consonants oclusives

Les consonants oclusives del català central són:

- Oclusiva bilabial sorda [p]
- Oclusiva bilabial sonora [b]
- Oclusiva dental sorda [t]
- Oclusiva dental sonora [d]
- Oclusiva velar sorda [k]
- Oclusiva velar sonora [g]

4.1.4.2. Consonants africades

Les consonants africades del català central són:

- Africada alveolar sorda [tʃ]
- Africada alveolar sonora [dʒ]
- Africada prepalatal sorda [tʃ]
- Africada prepalatal sonora [dʒ]

4.1.4.3. Consonants fricatives

Les consonants fricatives del català central són:

- Fricativa labiodental sorda [f]
- Fricativa labiodental sonora [v]
- Fricativa alveolar sorda [s]
- Fricativa alveolar sonora [z]
- Fricativa prepalatal sorda [ʃ]
- Fricativa prepalatal sonora [ʒ]

Cal remarcar que el català central és una varietat betacista; per tant, no distingeix els fonemes /b/ i /v/ en el pla fonològic: només presenta la /b/. Ara bé, la [v] hi existeix com a so només en alguns contextos: pot aparèixer per la sonorització de la [f] en posició final seguida de consonant sonora (p.e. *puf groc*: pu[v.ɣ]roc).

4.1.4.4. Consonants nasals

Les consonants nasals del català central són:

- Nasal bilabial sonora [m]
- Nasal labiodental sonora [ɱ]
- Nasal dental sonora [ɲ]
- Nasal alveolar sonora [n]
- Nasal prepalatal sonora [ɲ]
- Nasal palatal sonora [ɲ]
- Nasal velar sonora [ŋ]

En el pla fonològic, només hi ha tres nasals: /m/, /n/ i /ɲ/. En el pla fonètic, a aquests tres sons s'hi afegeixen [ɱ], [ɲ], [ɲ] i [ŋ]. El so nasal alveolar es dentalitza quan està seguit d'un so oclusiu dental (p.e. *antic*: a[ɲ.t]ic), es prepalatalitza quan va seguit d'un so fricatiu prepalatal (p.e. *anxova*: a[ɲ.ʃ]ova) i es velaritza quan va seguit d'una oclusiva velar (p.e. *encara*: e[ŋ.k]ara). D'altra banda, tant la nasal bilabial com l'alveolar es labiodentalitzen quan van seguides d'un so fricatiu labiodental (p.e. *en forma*: e[ɱ.f]orma).

4.1.4.5. Consonants ròtiques

Les consonants ròtiques del català central són:

- Vibrant alveolar sonora [r]
- Bategant alveolar sonora [r]

4.1.4.6. Consonants laterals

Les consonants laterals del català central són:

- Lateral dental sonora [l̪]
- Lateral alveolar sonora [l]
- Lateral prepalatal sonora [l̪]
- Lateral palatal sonora [ʎ]

En el pla fonològic, només existeixen /l/ i /ʎ/. En el pla fonètic, a aquests dos sons s'hi afegeixen [l̪] i [l̪]. El so lateral alveolar es dentalitza quan està seguit d'un so oclusiu dental (p.e. *alta*: a[l̪.t]a) i es prepalatalitza quan està seguit d'un so fricatiu prepalatal (p.e. *el xiulet*: e[l̪.ʃ]iulet).

4.1.4.7. Consonants aproximants

Les consonants aproximants del català central són:

- Aproximant bilabial sonora [β]
- Aproximant dental sonora [ð]
- Aproximant palatal sonora [j]
- Aproximant velar sonora [ɣ]
- Aproximant labiovelar sonora [w]

Les aproximants bilabial, dental i velar són al·lòfons dels fonemes oclusius /b/, /d/ i /g/ respectivament. Tots els sons oclusius sonors esdevenen aproximants en posició d'obertura després de vocal (p.e. *la bossa*: l[ə.β]ossa; *la dent*: l[ə.ð]ent; *la gata*: l[ə.ɣ]ata), després de semivocal (p.e. *prou bé*: pro[w.β]é; *prou diners*: pro[w.ð]iners; *prou guanys*: pro[w.ɣ]uanys), després de ròtica (p.e. *or blanc*: o[r.β]lanc; *perdurar*: pe[r.ð]urar; *per guanyar*: per[r.ɣ]uanyar) i després de sibilant (p.e. *és bo*: é[z.β]o; *esdevenir*: e[z.ð]evenir; *esglai*: e[z.ɣ]lai). Així mateix, esdevenen aproximants en posició d'obertura l'oclusiva bilabial i la velar sonores després de lateral (p.e. *el banc*: e[l.β]anc; *el gos*: e[l.ɣ]os), i l'oclusiva dental i la velar després de fricativa labiodental (p.e. *puf dolent*: pu[v.ð]olent; *puf groc*: pu[v.ɣ]roc).

4.1.5. Inventari consonàntic de l'italià

A la taula 3 es presenten els sons consonàntics de l'italià classificats segons el lloc d'articulació (d'esquerra a dreta), el mode (de dalt a baix) i la sonoritat (en les parelles de consonants, la de l'esquerra és sorda i la de la dreta, sonora).

TAULA 3. CONSONANTS DE L'ITALIÀ

	Bilabial		Labiodental		Dental		Alveolar		Prepalatal		Palatal		Velar		Labiovelar	
Oclusiu	p	b			t	d							k	g		
Africat							ts	dz	tʃ	dʒ						
Fricatiu			f	v			s	z	ʃ							
Nasal		m		ɱ		ɳ		n				ɲ		ŋ		
Vibrant								r								
Bategant								ɾ								
Lateral						ɭ		l				ʎ				
Aproximant												j				w

Cal indicar que no tots els autors coincideixen en el lloc d'articulació d'alguns d'aquests sons. Pel que fa a les sibilants, Canepari (1980) i Mioni (1998) consideren que [t̃s] i [d̃z] són dentals, Canepari també considera dentals la [s] i la [z]; en canvi, Krämer (2009) classifica aquests sons com a alveolars. En aquests casos, en aquest estudi s'ha optat per seguir Krämer.

4.1.5.1. Consonants oclusives

Les consonants oclusives de l'italià són:

- Oclusiva bilabial sorda [p]
- Oclusiva bilabial sonora [b]
- Oclusiva dental sorda [t]
- Oclusiva dental sonora [d]
- Oclusiva velar sorda [k]
- Oclusiva velar sonora [g]

4.1.5.2. Consonants africades

Les consonants africades de l'italià són:

- Africada alveolar sorda [t̃s]
- Africada alveolar sonora [d̃z]
- Africada prepalatal sorda [t̃ʃ]
- Africada prepalatal sonora [d̃ʒ]

4.1.5.3. Consonants fricatives

Les consonants fricatives de l'italià són:

- Fricativa labiodental sorda [f]
- Fricativa labiodental sonora [v]
- Fricativa alveolar sorda [s]
- Fricativa alveolar sonora [z]
- Fricativa prepalatal sorda [ʃ]

Quant a la fricativa prepalatal sonora [ʒ], cal remarcar que no es considera un so de l'italià: «quasi ogni consonante sorda possiede una controparte sonora; l'unica eccezione è costituita dalla fricativa palatalo-alveolare /ʃ/, il cui corrispondente sonoro /ʒ/ non esiste in italiano

standard» (Schmid, 1999, 134). Ara bé, aquest so és present en alguns manlleus, com ara *garage* (fr.), i en el toscà, varietat en què existeix un procés de desafricació que converteix les africades prepalatals en fricatives prepalatals, és a dir, /tʃ/ en [ʃ] i /dʒ/ en [ʒ], quan es troben en posició intervocàlica.

4.1.5.4. Consonants nasals

Les consonants nasals de l'italià són:

- Nasal bilabial sonora [m]
- Nasal labiodental sonora [ɱ]
- Nasal dental sonora [ɲ]
- Nasal alveolar sonora [n]
- Nasal palatal sonora [ɲ]
- Nasal velar sonora [ŋ]

En el pla fonològic, només existeixen tres nasals: /m/, /n/ i /ɲ/. En el pla fonètic, a aquests tres sons s'hi afegeixen [ɱ], [ɲ] i [ŋ].

4.1.5.5. Consonants ròtiques

Les consonants ròtiques de l'italià són:

- Vibrant alveolar sonora [r]
- Bategant alveolar sonora [r̄]

4.1.5.6. Consonants laterals

Les consonants laterals de l'italià són:

- Lateral dental sonora [l̪]
- Lateral alveolar sonora [l]
- Lateral palatal sonora [ʎ]

En el pla fonològic, només hi ha /l/ i /ʎ/. En el pla fonètic, també hi ha el so [l̪].

4.1.5.7. Consonants aproximants

Les consonants aproximants de l'italià són:

- Aproximant palatal sonora [j]
- Aproximant labiovelar sonora [w]

4.1.6. Comparació del consonantisme

Fonèticament, el català central i l'italià coincideixen en la majoria de sons consonàntics: de les 34 consonants del català central, l'italià en presenta 28. És a dir, només hi ha 6 consonants del català que no es troben en l'italià.

Pel que fa als sons obstruents, les dues varietats coincideixen completament en les oclusives i les africades. Sobre les fricatives, cal comentar que les dues varietats coincideixen en tots els sons excepte en la prepalatal sonora [ʒ], que no és present en l'italià. D'altra banda, totes dues presenten el so labiodental [v], però en català central apareix en molts pocs contextos perquè es tracta d'una varietat betacista.

Quant als sons consonàntics sonants, tant el català central com l'italià presenten ròtiques vibrants i bategants. En les nasals i les laterals, les dues varietats només difereixen en un aspecte: el català presenta sons prepalatals i l'italià, no. Respecte de les aproximants, el català central i l'italià coincideixen en la presència de la [j] i la [w], però l'italià no presenta la [β], la [ð] ni la [ɣ].

A la taula 4, es resumeixen les diferències exposades. En color gris, s'han marcat els sons consonàntics que només es troben en català central; la resta de sons existeixen tant en català com en italià.

TAULA 4. COMPARACIÓ DEL CONSONANTISME

	Bilabial		Labiodental		Dental		Alveolar		Prepalatal		Palatal		Velar		Labiovelar	
Oclusiu	p	b			t	d							k	g		
Africat							ts	dz	tʃ	dʒ						
Fricatiu			f	v			s	z	ʃ	ʒ						
Nasal		m		ɱ		ɳ		n		ɲ		ɲ		ŋ		
Vibrant							r									
Bategant							r									
Lateral						l̥	l		l̥		ʎ					
Aproximant		β				ð					j		ɣ		w	

(*) Les caselles de color gris indiquen els sons que només es troben en català; les de color blanc, els sons que es troben en totes dues llengües.

4.1.7. Processos fonològics a final de mot

En català central, com en la majoria de varietats del català, operen diversos processos fonològics a final de mot: l'ensordiment d'obstruents finals, l'africació de fricatives prepalatals sonores, l'elisió de nasals posttòniques, l'elisió de ròtiques posttòniques i la simplificació de grups consonàntics finals. Aquests fenòmens, que es descriuen a continuació, no es produeixen en italià.

4.1.7.1. L'ensordiment d'obstruents finals

Les oclusives, les fricatives sibilants i les africades sibilants sonores s'ensordeixen quan es troben a final de mot. L'evidència que es té d'aquest procés és que, quan no es troben en posició final, aquestes obstruents són sonores:

(4)

<i>llo</i> [p] ~ <i>llo</i> [β]a (i no <i>llo</i> [p]a)	<i>gri</i> [s] ~ <i>gri</i> [z]a (i no <i>gri</i> [s]a)
<i>fre</i> [t] ~ <i>fre</i> [ð]a (i no <i>fre</i> [t]a)	<i>lle</i> [t̪] ~ <i>lle</i> [d̪z]a (i no <i>lle</i> [t̪]a)
<i>gro</i> [k] ~ <i>gro</i> [ɣ]a (i no <i>gro</i> [k]a)	

No és possible que el fenomen es produeixi en la direcció inversa, és a dir, que aquests sons se sonoritzin quan no es troben en posició final, ja que en aquest context també hi pot haver obstruents sordes: p.e. *di*[t] ~ *di*[t]a, *se*[k] ~ *se*[k]a. Per tant, els sons obstruents que són sonors en la forma subjacent s'ensordeixen en posició final:

(5)

<i>llo</i> /b/ > <i>llo</i> [p]	<i>gri</i> /z/ > <i>gri</i> [s]
<i>fre</i> /d/ > <i>fre</i> [t]	<i>lle</i> /d̪z/ > <i>lle</i> [t̪]
<i>gro</i> /g/ > <i>gro</i> [k]	

En el cas de la fricativa prepalatal, quan es troba en posició final experimenta dos processos, l'africació i l'ensordiment: p.e. *bo*[z]a ~ *bo*[t̪]. Si només s'ensordís, s'obtindria una fricativa prepalatal sorda (p.e. *bo*[ʃ]). D'altra banda, no es tracta d'una africació ja que es poden trobar africades en posició no final: p.e. *lle*[d̪z]a (i no *lle*[z]a).

4.1.7.2. L'elisió de -n final precedida de vocal tònica

En català, la nasal alveolar s'elideix quan es troba en posició final de mot i va precedida de

vocal tònica (6), tal com demostren les alternances *bo[n]a ~ bo[Ø]*, *lleo[n]a ~ lleó[Ø]*; *ma[n]s ~ mà[Ø]*, *pa[n]s ~ pa[Ø]*, *lleo[n]s ~ lleó[Ø]*; *ma[n]ual ~ mà[Ø]*, *pa[n]era ~ pa[Ø]*, *nacio[n]al ~ nació[Ø]*, en què es pot observar que la /n/ apareix en les formes de femení, plural i en les formes derivades.

(6)

<i>pa/n/ > pa[Ø]</i>	<i>lleó/n/ > lleó[Ø]</i>
<i>bo/n/ > bo[Ø]</i>	<i>nació/n/ > nació[Ø]</i>
<i>mà/n/ > mà[Ø]</i>	

4.1.7.3. L'elisió de -r final precedida de vocal tònica

En català central, la ròtica alveolar s'elideix quan es troba en posició final i va precedida de vocal tònica: p.e. *cla/s/ > cla[Ø]*, *du/s/ > du[Ø]*, *ana/s/ > ana[Ø]*; també s'elideix quan va seguida de [s] de plural: p.e. *cla/s/s > cla[Ø]s*, *du/s/s > du[Ø]s*. Ho demostren les alternances d'aquests mots amb les formes de femení (cf. *cla[r]a ~ cla[Ø]*; *du[r]a ~ du[Ø]*), amb les formes derivades (cf. *cla[r]or ~ cla[Ø]*; *du[r]esa ~ du[Ø]*) o amb les formes verbals seguides d'un clític (cf. *ana[r]-hi ~ ana[Ø]*).

Cal tenir en compte, de totes maneres, que aquest procés no s'aplica sistemàticament en tots els mots: entre altres casos, es manté la ròtica final en casos com ara *ma[r]*, *amo[r]*, *co[r]*, etc. I que, a diferència de l'elisió de la nasal posttònica, l'elisió de la ròtica posttònica no es reflecteix en l'ortografia: per exemple, mots com ara *mà*, *bo* o *pa* s'escriuen sense -n final; en canvi, *clar*, *dur* o *cantar* s'escriuen amb -r final tot i que no es pronuncii.

4.1.7.4. La simplificació de grups consonàntics finals

En català central, els grups /mp/, /mb/, /nt/, /nd/, /lt/, /ld/, /nk/ i /ng/ se simplifiquen quan es troben en posició final de mot:

(7)

<i>lla/mp/ > lla[m]</i>
<i>ca/nt/ > ca[n]</i>
<i>sa/lt/ > sa[l]</i>
<i>ba/nk/ > ba[ŋ]</i>

A més, també existeixen grups de simplificació optativa: /st/, /rd/, /rt/. Aquests grups poden simplificar-se o no:

(8)

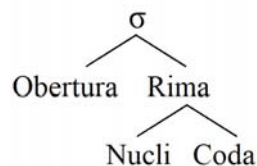
tri/st/ > *tri[s]* o *tri[st]*
dese/rt/ > *dese[r]* o *deser[rt]*

Les alternances següents donen evidència del procés: *lla[mp]ec* ~ *lla[m]*; *ca[ɲt]ar* ~ *ca[n]*; *sa[ɫt]ar* ~ *sa[l]*; *ba[ɲk]er* ~ *ba[ɲ]*; *tri[st]a* ~ *tri[s]*; *dese[rt]ització* ~ *dese[r]*.

4.2. Nivell suprasegmental

4.2.1. Estructura sil·làbica

Abans d'entrar en l'anàlisi de l'estructura sil·làbica en català central i en italià, cal tenir en compte diversos aspectes. En primer lloc, la síl·laba està formada típicament per una obertura i una rima, i la rima, al seu torn, es desglossa en nucli i coda (veg. la imatge 3). La posició de nucli l'ocupa de forma general una vocal; la d'obertura i de coda, una o diverses consonants.

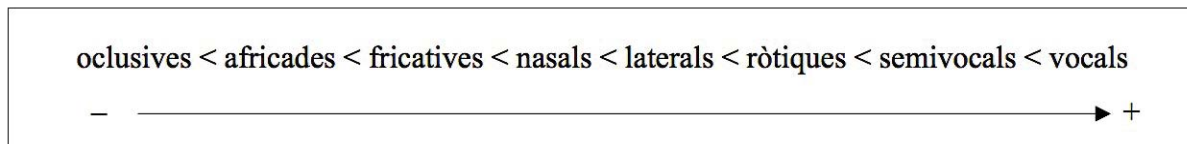

IMATGE 3. ESTRUCTURA DE LA SÍL·LABA

Les obertures i les còdes amb una sola consonant s'anomenen simples; les que presenten més d'una consonant, complexes. Per exemple, *cap* [káp] presenta una obertura i una coda simples (CVC) i [tríst], una obertura i una coda complexes (CCVCC).

L'únic element necessari per formar una síl·laba és el nucli (p.e. *hora* [ó.rə]: V.CV). Les síl·labes que no tenen coda s'anomenen obertes (p.e. *pa* [pá]: CV) i les que sí que en presenten, travades (p.e. *pop* [póp]: CVC).

En segon lloc, no tots els sons presenten el mateix grau de sonicitat. De menys a més sonicitat, els sons s'ordenen de la manera següent (veg. la imatge 4):

IMATGE 4. L'ESCALA DE SONICITAT

Aquesta escala intervé en la disposició dels sons en el sí·l·laba. D'una banda, dins de la sí·l·laba els elements es disposen, en la majoria de llengües, seguint el Principi de Seqüenciació de Sonicitat (PSS), és a dir, de manera que la sonicitat creixi des de l'obertura cap al nucli i decreixi des del nucli cap a la coda. Per exemple, al mot *port* [pórt], la sonicitat creix des de l'oclusiva de l'obertura fins a la vocal del nucli, i decreix des d'aquesta cap a la ròtica i de la ròtica cap a l'oclusiva final.

D'altra banda, en l'obertura els sons tendeixen a respectar el Principi de Mínima Sonicitat (PMS), i han de presentar com a mínim una certa distància de sonicitat entre sí. Com més distància de sonicitat hi hagi entre l'obertura i el nucli, o entre les consonants d'una obertura complexa, més perceptible serà l'obertura. Per exemple, l'obertura *pr-* de *problema* és perceptible perquè la [p] és una oclusiva i la [r], una ròtica: presenten prou distància de sonicitat; en canvi, l'obertura *ps-* de *pseudònim* és poc perceptible, ja que la [p] és una oclusiva i la [s], una fricativa: no hi ha prou distància entre els dos sons.

En tercer lloc, la /s/ presenta un estatus especial que fa que no sempre respecti el PSS. Ara bé, aquest aspecte no es manifesta de la mateixa manera en totes les llengües. D'una banda, en anglès i en italià es permeten obertures en què la sonicitat decreixi cap al nucli si contenen una /s/: p.e. [sp]ort (*angl., it.*). De l'altra, tant en anglès com en català es permeten codes en què la sonicitat creixi si contenen una [s]: p.e. cu[ps] (*angl.*), ca[ps] (*cat.*).

4.2.2. L'estructura sil·làbica del català central

En català hi ha 12 tipus de sí·l·laba: V, CV, VC, CVC, CCV, CCVC, VCC, CVCC, CCVCC, VCCC, CVCCC, CCVCCC (Bonet & Lloret 1998: 64). A continuació, se n'exemplifica cada un: *a* (V), *pa* (CV), *és* (VC), *pop* (CVC), *tro* (CCV), *tros* (CCVC), *arc* (VCC), *port* (CVCC), *trist* (CCVCC), *arcs* (VCCC), *ports* (CVCCC), *troncs* (CCVCCC).

4.2.2.1. Obertura

En català, una sí·l·laba pot presentar 0, 1 o 2 consonants a l'obertura. És a dir, l'obertura no és un element obligatori, i pot ser simple o complexa. En l'obertura simple, en principi hi pot

aparèixer qualsevol consonant.

D'altra banda, l'obertura complexa només pot ser de dues consonants. D'aquestes, la primera (C1) ha de ser una oclusiva o la /f/ i la segona (C2), una /l/ o una /r/ (p.e. [pɾ]oblema, [pl]oure, [tr]onar, [kr]ani, [kl]au, [br]oma, [bl]au, [dr]ingar, [gr]os, [gl]a, [fr]àgil, [fl]or). Malgrat que compleixen aquests requisits, els grups /tl/ i /dl/ no formen obertures sil·làbiques en català.

A continuació, es comenten les obertures que contenen el grup /s/+C, algunes de les quals no respecten el PSS, i les obertures que no respecten el PMS.

4.2.2.1.1. Grup /s/+C-

Els mots que en la forma subjacent comencen pel grup /s/+C presenten un problema de sonicitat: si la segona consonant és una oclusiva, la sonicitat creix respecte del nucli sil·làbic (p.e. *esport*, *estació*); si és una /f/, es manté (p.e. *esforç*); si es una nasal o una lateral, decreix massa poc respecte del nucli sil·làbic (p.e. *esmalt*, *eslau*). En els dos primers casos, no es respectaria el PSS; en el tercer, el PMS.

En català, per sil·labificar aquest tipus de mot es recorre a la inserció d'una vocal epentètica inicial, fet que permet formar una nova síl·laba amb la /s/ a la coda. La vocal que s'escull en català central per a l'epèntesi és la central mitjana [ə] (p.e. /spórt/ > [əs.pórt]).

4.2.2.1.2. Grups diferents de /s/+C- que no respecten el Principi de Mínima Sonicitat

Hi ha mots que comencen amb un grup consonàntic diferent de /s/+C que tampoc respecta el PMS; per exemple, «*psicologia*, *pseudònim*, *pneumàtic*, *pneumònia*, *Ptolomeu*, *pterodàctil*, *gnom*, *gnosi*, *mnemotècnic*, *mnemònic*» (Bonet & Lloret, 1998,75). En aquests casos, per resoldre la poca perceptibilitat de l'obertura no s'insereix una vocal epentètica inicial, sinó que s'elideix la primera consonant en la realització fonètica (p.e. *pneumàtic*: [n]eumàtic).

4.2.2.2. Coda

En català, la coda pot presentar 0, 1, 2 o 3 consonants. En les codas simples, en principi hi pot aparèixer qualsevol consonant.

Les codas complexes poden estar formades per 2 o 3 consonants. Les codas de 2 consonants poden aparèixer tant en posició interior (p.e. *excusa*: [əks]cusa) com a final de mot (p.e. *arc* [árk]); les de 3, només en posició final (p.e. *arcs* [árks]).

4.2.2.2.1. Estatus especial de la /s/ en la coda

Pel que fa a la coda complexa a interior de mot, Bonet & Lloret especifiquen que «el primer segment pot ser qualsevol consonant (incloent-hi les semivocals) i el segon ha de ser s [...] s pot afegir-se a qualsevol coda ja existent, tant si s'obeeix l'escala de sonicitat (com a *càustic* [ws] i a *inspirar* [ns]) com si no s'obeeix (com a *èxtasi* [ks] i a *subscriber* [ps] [...])» (Bonet & Lloret, 1998, 70).

D'altra banda, sobre la coda complexa a final de mot, diuen que «[hi] poden aparèixer un màxim de tres consonants (incloent-hi les semivocals), que han de seguir l'escala de sonicitat, amb l'excepció de /s/ o /z/». Proposen com a exemples de coda final de 2 consonants que no obeeix l'escala mots com ara *dracs* o *cops*, i de coda final de 3 consonants que no l'obeeix, *circs*, *golfs*, *text* o *mixt* (Bonet & Lloret 1998: 71).

D'aquestes dades, es pot deduir que en català la /s/ es comporta de manera peculiar a la coda; és a dir, es permet construir codes complexes amb /s/ que violin el PSS.

4.2.2.3. La distribució de les ròtiques

En català, la ròtica vibrant [r] i la bategant [r] sempre es troben en distribució complementària excepte en posició intervocàlica. És a dir, entre vocals es pot trobar tant [r] com [r]: és una posició contrastiva. Es pot apreciar en parelles de mots com ara *vara* i *barra* o *pare* i *parra*.

En la resta de posicions, però, només es pot trobar o l'una o l'altra. La ròtica vibrant [r] es troba a inici de mot (p.e. *riu*), en posició d'obertura després de consonant heterosil·làbica (p.e. *enrajolar*), en posició de coda a interior de mot (p.e. *aportar*), com a C1 en coda complexa (p.e. *part*) i en posició final (p.e. *cor*).

D'altra banda, la ròtica bategant [r] es troba com a C2 de les obertures complexes (p.e. *preu*) i a final de mot seguit d'obertura amb vocal (p.e. *cor obert*).

4.2.3. L'estructura sil·làbica en italià

Segons Schmid, l'italià admet 26 tipus de síl·labes, però «il tipo universalmente non marcato CV copre più della metà delle occorrenze» (Schmid, 1999, 159). Els tres tipus següents, molt menys habituals, són la síl·laba amb obertura i coda simples CVC (14,408 %), la síl·laba formada per una sola vocal V (10,096 %) i la síl·laba amb coda simple VC (7,181 %). El

cinquè i el sisè tipus són la síl·laba amb obertura complexa CCV (3,937 %) i la síl·laba amb diftong creixent CSV (3,291 %). La resta de tipus de síl·labes apareix amb una freqüència inferior al 2 %.

Si s'elimina la diferència entre consonant i semivocal que fa Schmid a l'hora d'analitzar la síl·laba en italià, els 26 tipus que estableix es redueixen a 12 (veg. la taula 5): V, CV, VC, CVC, CCV, CCVC, VCC, CVCC, CCVCC, CCCV, CCCVC, CCCVCC. A continuació, se n'exemplifica cada un: *ora* ([ó]ra: V), *pane* ([pá]ne: CV), *anche* ([án]che: VC), *fiesta* ([fés]ta: CVC), *treno* ([tré]no: CCV), *pronto* ([prón]to: CCVC), *est* ([ést]: VCC), *nord* ([nórd]: CVCC), *sport* ([spórt]: CCVCC), *strada* ([strá]da: CCCV), *spranga* ([sprán]ga: CCCVC), *sprint* ([sprínt]: CCCVCC) (exemples de: Schmid, 1999, 159).

TAULA 5. TIPUS DE SÍL·LABA DE L'ITALIÀ

SCHMID (1999)	SIMPLIFICACIÓ
V	V
CV, SV	CV
VC, VS	VC
CVC, CVS, SVC	CVC
CCV, CSV	CCV
CCVC, CSVC, CSVS, CCVS	CCVC
VCC	VCC
CVCC	CVCC
CCVCC	CCVCC
CCCV, CCSV, CSSV	CCCV
CCCVC, CCSVC, CCCVS, CCSVS, CSSVC	CCCVC
CCCVCC	CCCVCC

4.2.3.1. Obertura

L'obertura sil·làbica pot presentar 0, 1, 2 o 3 consonants, però el cas més habitual és el de l'obertura simple. Tots els sons consonàntics poden ocupar aquesta posició, tot i que hi ha algunes restriccions sobre quins sons poden trobar-se a inici de mot: no poden trobar-se en posició inicial /z/ ni /ʃ/ (amb l'excepció de *gli*) (Schmid, 1999, 160).

En les obertures formades per dues consonants, «sono ammessi due tipi di sequenze, cioè i nessi di 'muta cum liquida' e i nessi di sibilante più consonante» (Schmid, 1999, 160). Dins del primer grup, hi ha les combinacions d'obstruent amb ròtica (p.e. *problema*, *tre*, *croce*) i d'obstruent amb lateral (p.e. *blu*, *fluviale*); la primera és la més comuna. La fricativa

labiodental sonora [v] també pot formar obertura amb la ròtica, però només en posició interior de mot (p.e. *avrai*).

Les obertures de tres consonants poden ser de dos tipus: /s/+C+C (p.e. *sprangare*) i triftongs ascendents precedits de consonant (p.e. *quieto*).

4.2.3.1.1. Estatus especial de la /s/ a inici de mot

L'italià permet les obertures /s/+C i /s/+C+C. Dins del primer tipus, hi ha casos en què es viola el PSS ja que la sonicitat creix respecte del nucli (p.e. *sparire*, *stabilire*, *scala*, *sbattere*) i d'altres en què la sonicitat decreix entre la segona consonant i la /s/ (p.e. *smettere*, *slanciare*, *srotolare*).

D'altra banda, les obertures formades per la seqüència /s/+C+C són seqüències formades per una sibilant, una obstruent i una líquida (p.e. *strada*, *scrittore*). Aquestes obertures violen el PSS.

El fet que en italià es permetin obertures del tipus /s/+C i /s/+C+C significa que, en aquesta llengua, la fidelitat a la forma subjacent és més rellevant que respectar el PSS i el PMS.

4.2.3.1.2. Obertures que transgredeixen el Principi de Mínima Sonicitat

Hi ha un altre tipus d'obertura complexa, no esmentat per Schmid, en què la fidelitat a la forma subjacent passa per sobre de la perceptibilitat. És el cas de les obertures de mots com ara *psicologo* [ps], *pneumatico* [pn], *pterodattilo* [pt], *xilofono* [ks], en les quals no es viola el PSS però la distància de sonicitat entre les dues consonants inicials és mínima, fet que les fa poc perceptibles.

4.2.3.2. Coda

La majoria de síl·labes en italià no presenten coda: «circa tre quarti delle sillabe sono aperte» (Schmid, 1999,163). Pel que fa a les síl·labes travades, la coda pot estar formada per 1 o 2 consonants.

La coda formada per 1 consonant, que sol aparèixer en síl·laba interna, pot estar constituïda per una ròtica (p.e. *parte*), una lateral (p.e. *palco*), una sibilant alveolar (p.e. *pasto*), una nasal (p.e. *pancia*, *campo*) o la primera meitat d'una consonant geminada (p.e. *patto*) (Schmid, 1999, 163-164). Hi ha codes a final de mot en articles i preposicions (p.e. *il*, *un*, *per*, *con*), manlleus (p.e. *camion*) i acrònims (p.e. *FIAT*) (Schmid, 1999, 163). D'altra banda, la coda

formada per 2 consonants és molt poc freqüent i normalment es troba en manlleus (p.e. *sprint, sport*).

Sobre les paraules acabades en consonant, Schmid diu que «molti parlanti tendono nella realizzazione fonetica a risillabificare tali voci mediante l'aggiunta di una vocale paragogica. I parlanti che si avvicinano maggiormente all'italiano standard pronunciano perlopiù uno *schwa* in fine parola: /nɔrd/ → ['nɔr.də], /film/ → ['fil.mə], ecc.» (Schmid, 1999, 164). Sobre la mateixa qüestió, Krämer exposa: «Any word-final consonant other than /s/ has to be repaired or brought out of this position via vowel epenthesis» (Krämer, 2009, 153).

4.2.3.3. La distribució de les ròtiques

En posició intervocàlica, hi poden aparèixer tant la ròtica vibrant [r] com la bategant [ɾ]: és una posició contrastiva. Aquest fet s'aprecia en parelles de mots com ara *caro* i *carro*.

A inici de mot, hi apareix la ròtica bategant (p.e. [ɾ]osa). Ara bé, quan es produeix el *radoppiamento fonosintattico* la [r] pot aparèixer en aquesta posició (p.e. è [r]osa). En la resta de contextos, hi apareix la ròtica bategant. Igualment, cal dir que, en aquesta qüestió, hi ha molta variació entre les diverses varietats regionals.

4.2.4. Comparació de l'estructura sil·làbica

Comparant els tipus de síl·laba del català central i de l'italià, es pot veure que coincideixen en 9 tipus i difereixen en 6 (veg. la taula 6). Les 3 síl·labes de l'italià que no es troben en català tenen en comú una obertura complexa formada per 3 consonants. D'altra banda, les 3 síl·labes del català central que no es troben en italià coincideixen a presentar una coda complexa de 3 consonants.

TAULA 6. COMPARACIÓ DELS TIPUS DE SÍL·LABA

BONET & LLORET (1998)	SCHMID (1999)
V	V
CV	CV, SV
VC	VC, VS
CVC	CVC, CVS, SVC
CCV	CCV, CSV
CCVC	CCVC, CSVC, CSVS, CCVS
VCC	VCC
CVCC	CVCC
CCVCC	CCVCC

VCCC	-
CVCCC	-
CCVCCC	-
-	CCCV, CCSV, CSSV
-	CCCVC, CCSVC, CCCVS, CCSVS, CSSVC
-	CCCVCC

En les dues varietats, la /s/ presenta un estatus especial; ara bé, en italià només ho fa en posició inicial i en català central, en posició final. Això explica que en italià es permetin les obertures /s/+C i /s/+C+C (p.e. *sport*, *sdrucchiola*) i que, en canvi, en català calgui inserir una vocal epentètica a inici de mot que permeti sil·labificar aquests grups formant una nova síl·laba amb la /s/ a la coda (p.e. *esport*, *esdrúixola*). Per tant, en aquest cas en italià la fidelitat a la forma subjacent passa per sobre del PSS i, per contra, en català es dona prioritat a respectar el PSS.

També és diferent el tracte que reben les obertures complexes en què les dues consonants no presenten prou distància de sonicitat (com ara *ps-*, *pn-*). Com en el cas anterior, en italià es prioritza la fidelitat a la forma subjacent (p.e. *psicologo*: [ps]icologo). En canvi, en català s'elideix la primera consonant per respectar el PMS (p.e. *psicòleg*: [s]icòleg).

Pel que fa a la coda, en italià hi ha codes simples i complexes; ara bé, a final de mot es prefereix la síl·laba oberta (p.e. *casa*). A més, la coda complexa és poc freqüent i sol trobar-se en manlleus (p.e. *sprint*). Tot i que no es reflecteixi en la llengua escrita, els parlants tendeixen a sil·labificar els mots acabats en consonant afegint-hi una vocal epentètica final.

En català, en canvi, és més freqüent trobar codes complexes, que poden arribar a presentar fins a 3 consonants. Cal destacar que en català, la /s/ es comporta de manera peculiar a la coda: es permet construir codes complexes amb /s/ que violen el PSS (p.e. *pops*: po[ps]).

Quant a la distribució de les ròtiques, en les dues varietats la posició intervocàlica és contrastiva. Ara bé, a inici de mot en català hi ha d'aparèixer [r] (p.e. [r]osa) i en italià, [r] (p.e. [r]osa). Pel que fa a la resta de posicions, en italià hi ha bastanta variació.

4.2.5. Processos fonosintàctics entre mots en italià

4.2.5.1. El *raddoppiamento fonosintattico*

En italià, existeix un procés fonològic que opera entre mots amb un cert lligam sintàctic: el

raddoppiamento fonosintattico. En aquest procés, que no es dona en català, «la consonante iniziale di una parola subisce la geminazione per influsso di una qualche proprietà della parola precedente» (Schmid, 1999, 170). Schmid proposa quatre tipus de mot que poden provocar el *raddoppiamento* de la inicial del mot següent: polisíl·labs aguts (9), monosíl·labs forts (10), alguns monosíl·labs dèbils (11), alguns polisíl·labs plans (12) (Schmid, 1999, 171). Alguns dels exemples que proposa són els següents:

(9) *Andò* [vv]ia, *caffè* [bb]uono

(10) *Va* [bb]ene, *è* [vv]ero

(11) *A* [kk]asa, *due o* [tt]re

(12) *Come* [mm]e, *dove* [vv]ai

5. METODOLOGIA

5.1. *Corpus*

Un cop delimitats els aspectes diferencials del català i de l'italià en el vocalisme, el consonantisme, els processos fonològics i l'estructura sil·làbica (veg. l'apartat § 4. Marc descriptiu), es va preparar una enquesta lingüística per passar-la a informants italians amb diferents graus de coneixement de català. Per preparar l'enquesta, primerament es va elaborar un corpus compost per 109 paraules i sintagmes amb què es pretenia comprovar com resolen els informants aquells aspectes fònics diferencials entre català central i italià que s'havien seleccionat.

Un cop feta la tria, es va preparar un PowerPoint amb una o diverses fotografies per a cadascun dels 109 ítems del corpus. L'objectiu d'aquest format d'enquesta era que els informants, en respondre, no estiguessin influïts per l'escriptura i no se centressin excessivament en la pronunciació, fet que podria ocórrer si l'enquesta consistís en una llista de mots i sintagmes per llegir en veu alta.

5.2. *Informants*

Per recollir les dades, es van seleccionar 16 informants italians amb diferents nivells de català. D'aquests 16 informants, 8 són homes i 8 són dones. Tenen una edat compresa entre els 20 i els 53 anys, i tots tenen estudis superiors.

Amb vista a analitzar les dades, els informants es van dividir en quatre grups segons el nivell de català: bàsic (1), intermedi (2), alt (3) i natiu (4). A continuació, es descriuen la composició i les característiques de cadascun d'aquests grups:

(1) Informants de nivell bàsic:

- Gènere: 3 homes, 1 dona.
- Edat: entre 20 i 26 anys.
- Temps viscut a Catalunya: en el moment de l'enquesta, havien estat a Barcelona mig any (són estudiants del programa ERASMUS del curs 2019-2020).
- Nivell de català: entre A1 i B1.
- L1: italià, 1 també té presència del dialecte en l'entorn familiar (piemontès).
- Origen regional: 1 Vèneto, 1 Piemont, 1 Sardenya, 1 Sicília.

- Altres: 1 té parella valenciana.

(2) Informants de nivell intermedi:

- Gènere: 2 dones.
- Edat: entre 26 i 49 anys.
- Temps viscut a Catalunya: entre 3 i 4,5 anys (una hi havia estat abans, però sense entrar en contacte amb el català).
- Nivell de català: entorn d'un B1.
- L1: italià, 1 també té presència del dialecte en l'entorn familiar (pullès).
- Origen regional: 1 Llombardia, 1 Pulla.

(3) Informants de nivell alt:

- Gènere: 3 homes, 5 dones.
- Edat: entre 23 i 53 anys.
- Temps viscut a Catalunya: 5 informants, entre 11 i 28 anys; 2 hi havien viscut en el passat recent (1 entre el 2017 i el 2018, 1 entre el 2018 i el 2019); 1 no hi havia viscut mai i havia estudiat el català a Itàlia.
- Nivell de català: entre un B2 i un C1.
- L1: 5 italià, 1 italià i sard, 1 italià i dialecte pullès en l'entorn familiar, 1 italià i dialecte del Laci en l'entorn familiar.
- Origen regional: 1 Piemont, 1 Ligúria, 1 Emilia-Romanya, 1 Laci, 1 Basilicata, 1 Pulla, 2 Sardenya.
- Altres: 1 té parella andorrana.

(4) Informants de nivell natiu:

- Gènere: 2 homes.
- Edat: entre 21 i 26 anys.
- Temps viscut a Catalunya: 3 anys.
- L1: italià i català, també tenen el sard com a llengua familiar.
- Origen regional: 2 Sardenya.

5.3. *Dificultats metodològiques*

La realització de les enquestes va comportar tres dificultats, principalment. La primera dificultat va ser que alguns informants no coneixien alguns mots (no van respondre o van respondre en un altre idioma). En aquests casos, no s'ha pogut comprovar com resolen els aspectes fonètics i fonològics d'interès.

La segona dificultat ha tingut lloc quan els informants no deduïen les paraules a partir de les imatges. En aquest tipus de situació, se'ls van proporcionar els primers sons del mot o els últims, tot elidint la part del mot que era d'interès per a l'estudi i que es volia obtenir.

La tercera dificultat va ser causada pel canal de comunicació: 14 de les 16 enquestes es van haver de fer per videotrucada. Aquest fet va comportar que la qualitat del so de les gravacions fos desigual, ja que va dependre dels dispositius que van utilitzar els informants (gravadora del mòbil, micròfon integrat a l'ordinador, micròfon dels auriculars) i de la connexió a Internet de cadascú.

6. ANÀLISI DELS RESULTATS

Per analitzar els resultats, s'han agrupat els informants en quatre categories segons el nivell de coneixement de català: bàsic, intermedi, alt i natiu. S'han considerat informants de **nivell bàsic** els que han fet un ERASMUS a Barcelona aquest curs. En el moment de fer l'enquesta, feia sis mesos aproximadament que havien entrat en contacte amb el català per primera vegada. S'han inclòs en el **nivell intermedi** els enquestats que fa diversos anys que viuen a Catalunya, que tenen entorn d'un nivell B1 de català, però que pràcticament no el parlen mai. Els informants de **nivell alt** són els que tenen entre un nivell B2 i un C1. Alguns viuen a Catalunya actualment; d'altres hi han viscut en algun moment i un no hi ha viscut mai. La majoria utilitzen la llengua amb la família, els amics o al lloc de feina. Finalment, s'han classificat en el **nivell natiu** els parlants provinents d'una família bilingüe, amb el català i l'italià com a llengües familiars. Aquests informants han après el català des de la primera infància, però han crescut a Itàlia i s'han escolaritzat en italià.

6.1. Nivell segmental

En aquest apartat, es comenten aquells fenòmens que afecten el nivell segmental que s'han considerat en les enquestes, això és, l'articulació i la distribució de vocals mitjanes tòniques; la reducció vocàlica (veg. els apartats § 4.1.1 Inventari vocàlic del català central i § 4.1.3. Comparació del vocalisme); les realitzacions de la fricativa prepalatal sonora; les realitzacions de les aproximants bilabial, dental i velar (veg. els apartats § 4.1.4. Inventari consonàntic del català central i § 4.1.6. Comparació del consonantisme), i diversos processos fonològics a final de mot: l'ensordiment d'obstruents finals, l'elisió de nasals alveolars posttòniques, l'elisió de ròtiques posttòniques i la simplificació de grups consonàntics finals (veg. l'apartat § 4.1.7. Processos fonològics a final de mot).

6.1.1. Vocalisme

6.1.1.1. Articulació i distribució de les vocals mitjanes tòniques

En aquest apartat s'observen dos aspectes: per un costat, es comprova si els informants poden articular la vocal anterior mitjana baixa [ɛ] i la vocal posterior mitjana baixa [ɔ]; per l'altre, s'analitza si han après la distribució de les vocals mitjanes tòniques pròpia del català central.

NIVELL BÀSIC

Pel que fa als informants de nivell bàsic, cal comentar per separat el tractament de les vocals

mitjanes anteriors i posteriors. D'una banda, AF i DM han distribuït correctament la [e] i la [ɛ] en tots els mots enquestats. En canvi, MN no ho ha fet en un 50 % (*c[é]ba*, *c[é]ra*) i LM, en un 75 % (*c[é]ba*, *c[é]ra*, *tr[é]s*). Els dos han pronunciant una vocal mitjana baixa a *obert*, MN també ho ha fet a *tres*.

D'altra banda, només AF i MN han realitzat la vocal posterior mitjana baixa [ɔ]; igualment, no han après correctament la distribució de la [o] i la [ɔ]. MN ha realitzat una vocal mitjana baixa als mots *cor*, *dorm* i *dorms* (57,14 %); en canvi, AF només l'ha articulada en el mot *cor* (14,29 %), que ha fet tant amb [ɔ] com amb [o].

Cal comentar que 2 informants han recorregut a una tercera opció: la vocal posterior mitjana [ɔ̞]. Tant LM com AF han realitzat una [ɔ̞] en comptes d'una [ɔ] a *dorm* i a *dorms*, LM també ho ha fet en el mot *rosa*, que ha pronunciat tant amb [o] com amb [ɔ̞]. En resum, DM només articula la [o]; LM realitza la [o] i la [ɔ̞]; MN fa la [o] i la [ɔ]; i AF, la [o], la [ɔ̞] i la [ɔ].

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi poden articular les vocals mitjanes obertes però no n'han après la distribució. Pel que fa a les vocals anteriors mitjanes, les han distribuïdes correctament en la majoria de mots. MU ha fet una [e] en comptes d'una [ɛ] a *ceba* i ha pronunciat *obert* de les dues formes (60 % de respostes correctes). PP ha seleccionat correctament les vocals en totes les respostes (però no ha dit el mot *ceba*).

Quant a les vocals posteriors mitjanes, hi ha bastanta diferència entre els 2 informants: MU ha seleccionat correctament una [ɔ] en la majoria dels casos (71,43 %) i, en canvi, PP només ho ha fet per a 1 mot (14,29 %). Concretament, MU ha realitzat una [o] en comptes d'una [ɔ] en el mot *cor* i PP ha pronunciat amb [o] tots els mots (*rosa*, *dorm*, *dorms*) excepte *cor*, que ha realitzat tant amb [ɔ] com amb [o] (PP: *c[ó]r*, però *c[o]r obert*).

NIVELL ALT

Els 8 informants de nivell alt no coincideixen totalment en el tractament de les vocals mitjanes tòniques: 6 informants articulen les dues vocals mitjanes baixes (SA, SC, GM, AB, PC, LS), 1 realitza només la vocal anterior mitjana baixa (DS) i 1 només fa vocals mitjanes altes (OM). Ara bé, només 1 informant ha après totalment la distribució de les vocals mitjanes altes i baixes (GM).

Pel que fa a la distribució [ɛ] ~ [e], 1 informant (12,5 %) ha articulat una [ɛ] en tots els mots

que la contenen (GM), 3 (37,5 %) ho han fet en la meitat de mots o més (SA, PC, LS), 3 (37,5 %) ho han fet en menys de la meitat de mots (SC, AB, DS) i 1 (12,5 %) no ha fet cap [ɛ] (OM).

Quant a la distribució [ɔ] ~ [o], 2 informants (25 %) l'han apresada per a tots els mots (GM, PC), 2 només han fallat 1 resposta de 7 (SC ha dit tant *r[o]sa* com *r[ɔ]sa*, AB ha respost *r[ɔ]sa* i *r[ɔ]sa*), 2 han distribuït bé aproximadament la meitat (SA 4 respostes correctes de 7; LS, 3 de 7), 2 no han fet cap [ɔ] (DS, OM).

Cal comentar que 3 informants han articulat, a més de vocals mitjanes altes i baixes, vocals mitjanes ([ɛ], [ɔ]). D'una banda, 1 informant ha articulat una [ɛ] (SA: *c[ɛ]ra*). De l'altra, 3 informants han realitzat almenys una vegada el mot *rosa* amb una [ɔ] (SA: 2 *r[ɔ]sa*, 1 *r[o]sa*; AB: 1 *r[ɔ]sa*, 2 *r[ɔ]sa*; LS: 2 *r[ɔ]sa*, 1 *r[ɔ]sa*), 1 també ha articulat una [ɔ] a *dorm* i a *dorms* (LS).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu han distribuït correctament la [e] i la [ɛ] tòniques en tots els mots de l'enquesta. En canvi, no ho han fet en el cas de la [o] i la [ɔ] tòniques: dels 4 mots amb vocal posterior mitjana baixa, els dos informants n'han realitzat 1 amb [o]: *c[o]r*. Cal dir que el mot apareix dues vegades al llarg de l'enquesta; PM l'ha realitzat les 2 vegades amb [o] (28,57 % de les respostes) i, en canvi, EM l'ha realitzat 1 vegada amb [o] i l'altra, amb [ɔ] (EM: *c[ɔ]r*, però *c[o]r obert*; 14,29 %).

SÍNTESI

A la taula 7, es pot apreciar que la majoria d'informants, independentment de com les distribueixen, poden articular les vocals mitjanes baixes tòniques: només 2 informants de nivell bàsic (50 %) i 2 de nivell alt (25%) no han articulat cap [ɔ] durant l'enquesta, i només 1 informant de nivell alt (12,5 %) no ha realitzat cap [ɛ].

TAULA 7. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE ARTICULEN LES VOCALS MITJANES BAIXES TÒNIQUES

Voc. mitjanes baixes	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
[ɛ]	4	100 %	2	100 %	7	87,5 %	2	100 %
[ɔ]	2	50 %	2	100 %	6	75 %	2	100 %

Ara bé, com es pot veure a la taula 8, el fet de poder articular les vocals mitjanes tòniques no significa haver après la distribució pròpia del català central. Per un costat, el percentatge de mots que contenen una [ɛ] que els informants han respost correctament és d'un 68,75 % en el nivell bàsic, d'un 75 % en el nivell intermedi, d'un 43,33 % en el nivell alt i d'un 100 % en el nivell natiu. Per l'altre, el percentatge de respostes correctes amb una [ɔ] és d'un 17,86 % en el nivell bàsic, d'un 42,85 % en el nivell intermedi, d'un 58,93 % en el nivell alt i d'un 78,58 % en el nivell natiu. Per tant, segons les dades que s'han recollit, els informants tendeixen a aprendre millor la distribució [ɛ] ~ [e] que la distribució [ɔ] ~ [o].

TAULA 8. QUANTITAT I PERCENTATGE DE RESPOSTES AMB LA DISTRIBUCIÓ DE VOCALS MITJANES BAIXES TÒNIQUES DEL CATALÀ CENTRAL

Mots amb:	Respostes	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
		Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
[ɛ]	[ɛ]	11	68,75 %	6	75 %	13	43,33 %	8	100 %
	[e], [ɛ̃]	5	31,25 %	2	25 %	17	56,67 %	0	0 %
[ɔ]	[ɔ]	5	17,86 %	6	42,85 %	33	58,93 %	11	78,58 %
	[o], [ɔ̃]	23	82,14 %	8	57,14 %	23	41,07 %	3	21,43 %

6.1.1.2. Reducció vocàlica

A continuació, s'analitza l'aprenentatge de la reducció vocàlica pròpia del català central per part dels informants: es descriu si l'apliquen a totes les vocals o només a unes en concret, si ho fan sistemàticament i, en els casos que no l'apliquen, a quines solucions recorren.

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic no coincideixen en l'aplicació de la reducció vocàlica pròpia del català. D'una banda, AF i MN l'han aplicada en el 57,14 % i el 42,86 % dels mots, respectivament. De l'altra, DM i LM no ho han fet en cap mot.

AF manté la [a] en posició àtona (p.e. *c[á]sa > c[a]seta, c[a]vall*), redueix la [e] i la [ɛ] a vocal neutra (p.e. *m[é]s > m[ə]set, m[ə]rcat; c[é]ba > c[ə]beta*) i, pel que fa a la [o], en alguns casos la redueix (p.e. *r[ó]sa > r[u]seta*) i en d'altres, la manté (p.e. *s[ó]pa > s[o]peta*).

MN redueix la [a] a [ə] en tots els mots enquestats (p.e. *c[á]sa > c[ə]seta, c[ə]vall*), manté la [e] en posició àtona (p.e. *m[é]s > m[e]set, m[e]rcat*) i, en el cas de la [o], la redueix en alguns mots (p.e. *s[ó]pa > s[u]peta*) i la manté en d'altres (p.e. *r[ó]sa > r[o]seta*).

DM no redueix la [a] (p.e. *c[á]sa > c[a]seta, c[a]vall*) ni la [o] (p.e. *s[ó]pa > s[o]peta*). Pel

que fa a la [e], en alguns casos la manté (p.e. *m[é]s* > *m[e]set*) i, en d'altres, la redueix a [a] en comptes de [ə] (p.e. *m[a]rca*). D'altra banda, en posició àtona redueix la [ɛ] a [e] (p.e. *c[é]ba* > “*c[e]bollita*”).

LM manté totes les vocals en posició àtona: [a] (p.e. *c[á]sa* > *c[a]seta*, *c[a]vall*), [e] (p.e. *m[é]s* > “*m[e]sete*”, *m[e]rca*), [o] (p.e. p.e. *s[ó]pa* > *s[o]peta*).

Per tant, només 1 dels 4 informants redueix la [a] a [ə], només 1 redueix la [e] i la [ɛ] a [ə], i 2 redueixen la [o] a [u] en alguns mots (en d'altres, la mantenen). Cap dels quatre informants ha realitzat el mot *rosa* amb [ɔ]; consegüentment, no es tenen dades sobre com tracten la vocal posterior mitjana baixa en posició àtona. A més, LM i MN tampoc han realitzat el mot *ceba* amb [ɛ]; així doncs, no s'ha recollit si mantenen o redueixen la vocal anterior mitjana baixa en posició àtona.

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi no apliquen la reducció vocàlica pròpia del català central de manera homogènia.

D'una banda, MU tendeix a aplicar la reducció vocàlica del català central (62,5 % de les respostes): redueix sempre la [a] a [ə] en posició àtona (p.e. *c[á]sa* > *c[ə]seta*, *c[ə]vall*); redueix la [e] a [ə] en alguns casos (p.e. *c[é]ba* > *c[ə]beta*, *m[ə]rca*) i en d'altres, la manté (p.e. *c[é]ba* > *c[e]beta*, *m[é]s* > *m[e]set*); redueix la [o] a [u] (p.e. *s[ó]pa* > *s[u]peta*), i redueix la [ɔ] a [o] en comptes de [u] en posició àtona (p.e. *r[ó]sa* > *r[o]seta*).

D'altra banda, PP tendeix a mantenir les vocals en posició àtona: només ha aplicat la reducció vocàlica en 1 mot (16,67 % de les respostes). PP manté sempre la [a] (p.e. *c[á]sa* > *c[a]seta*, *c[a]vall*) i la [e] en posició àtona (p.e. *m[é]s* > *m[e]set*, *m[e]rca*); en canvi, pel que fa a la [o], s'ha recollit 1 cas de reducció (*s[ó]pa* > *s[u]peta*) i 1 de manteniment (*r[ó]sa* > *r[o]seta*).

No s'ha pogut recollir com tracten la vocal anterior mitjana baixa en posició àtona aquests informants (MU ha dit *c[é]ba* per *c[é]ba*, PP no ha dit el mot). Per a la vocal posterior mitjana baixa, només es tenen dades d'un informant (MU: *r[ó]sa* > *r[o]seta*, PP ha dit *r[ó]sa*).

NIVELL ALT

Els 8 informants de nivell alt no apliquen la reducció vocàlica pròpia del català central de

manera sistemàtica.

Només ha reduït la [a] a vocal neutra 1 informant (AB, p.e. *c[á]sa > c[ə]seta, c[ə]vall*). Els altres 7 (87,5 %) mantenen la [a] en posició àtona (SA, DS, SC, LS, GM, PC, OM).

Cap informant ha reduït la [e] a vocal neutra. Tots han mantingut la [e] en posició àtona a *m[é]s > m[e]set*; ara bé, en el cas de *mercat*, 6 informants (75 %) han mantingut la [e] i 2 (25 %) han confós la [ə] amb una [a] àtona (DS, SC: *m[a]rcat*).

Pel que fa a la [o], 2 informants (25 %) les han reduïdes totes a [u] (SC, PC: p.e. *s[ó]pa > s[u]peta*), 5 (62,5 %) les han mantingudes totes (DS, AB, LS, GM, OM: p.e. *s[ó]pa > s[o]peta*) i 1 (12,5 %) la redueix en alguns mots i en d'altres, la manté (SA: *s[ó]pa > s[u]peta*, però *r[ó]sa > r[o]seta*).

Quant a les vocals mitjanes baixes, 4 informants (50 %) no n'han fet ni a *ceba* ni a *rosa* (SA, DS, SC, OM), 3 (37,5 %) n'han fet només a *rosa* (AB, LS, PC) i 1 (12,5 %) n'ha fet en els dos mots (GM). Dels 4 informants que han realitzat vocals mitjanes baixes, 3 han reduït la [ɔ] a [u] (p.e. *r[ó]sa > r[u]seta*) i 1 ha reduït les vocals canviant-ne l'obertura (GM: *r[ó]sa > r[o]seta, c[é]ba > c[e]beta*).

Per tant, cap informant de nivell alt aplica la reducció vocàlica a totes les vocals. De 8 informants, 3 (47,5 %) no han aplicat la reducció vocàlica pròpia del català central a cap vocal (GM, DS, OM) i 5 (62,5 %) l'han aplicada a alguna vocal (SA, SC, AB, PC, LS).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu apliquen totalment la reducció vocàlica pròpia del català central excepte en un aspecte: confonen la vocal neutra amb una [a] àtona.

D'una banda, l'informant PM utilitza la [a] àtona en lloc de la vocal neutra de forma sistemàtica. És a dir, manté la [a] en posició àtona (p.e. *c[á]sa > c[a]seta, c[a]vall*) i redueix la [e] i la [ɛ] tòniques a [a] (p.e. *m[é]s > m[a]set, m[a]rcat; c[é]ba > c[a]beta*). A més, selecciona la [a] àtona com a vocal epentètica (p.e. *[a]stació*).

D'altra banda, l'informant EM utilitza la *a* àtona en alguns casos i, en d'altres, la vocal neutra. Així doncs, manté la [a] en posició àtona en el cas de *c[á]sa > c[a]seta* però la redueix a vocal neutra en el cas de *c[ə]vall*; redueix la [e] tònica a [a] en el cas de *m[é]s > m[a]set*, però la redueix a [ə] en el cas de *m[ə]rcat*; redueix la [ɛ] tònica a [a] àtona a *c[é]ba >*

c[a]beta. Quan ha d'inserir una vocal epentètica, selecciona la [ə] (p.e. [ə]stació).

SÍNTESI

Comparant els resultats dels quatre nivells, es pot veure que pocs informants apliquen la reducció vocàlica del català central. Ara bé, analitzant la taula 9, es poden detectar diferències quantitatives entre la reducció a [ə] i la reducció a [u]: hi ha hagut molts més casos de reducció a [u] que no pas de reducció a [ə].

TAULA 9. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE APLIQUEN LA REDUCCIÓ VOCÀLICA DEL CATALÀ CENTRAL

Reducció voc.(cat. central)	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
[a] > [ə]	1	25 %	1	50 %	1	12,5 %	(*) 1	50 %
[e] > [ə]	1	25 %	(*) 1	50 %	0	0 %	(*) 1	50 %
[ɛ] > [ə]	1	25 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
[o] > [u]	(*) 2	50 %	1	50 %	(*) 3	37,5 %	2	100 %
[ɔ] > [u]	0	0 %	0	0 %	3	37,5 %	2	100 %

(*) N. Bàsic: no han reduït la [o] en tots els mots. N. Intermedi: no han reduït la [e] en tots els mots. N. Alt: 1 informant no han reduït la [o] en tots els mots. N. Natiu: no han reduït la vocal en tots els mots.

Per un costat, només 4 informants (1 de cada nivell) han reduït la [a] a [ə], només 3 informants (1 del nivell bàsic, 1 de l'intermedi i 1 del natiu) han reduït la [e] a [ə] i només 1 (de nivell bàsic) ha reduït la [ɛ] a [ə].

Cal dir que hi ha hagut diversos casos de confusió de la [ə] amb una [a] àtona a l'hora de reduir les vocals anteriors mitjanes: han reduït la [e] a [a] (p.e. *m[a]rcat*) 5 informants de 3 nivells (1 de nivell bàsic, 2 de nivell alt, els 2 de nivell natiu), i han reduït la [ɛ] a [a] (p.e. *c[ɛ]ba > c[a]beta*) els 2 informants de nivell natiu.

Per l'altre costat, la reducció de [o] a [u] és la que més informants han après (2 de nivell bàsic, 1 d'intermedi, 3 d'alt i els 2 de natiu); ara bé, d'aquests 8 informants, 5 no ho han fet en tots els mots. D'altra banda, només han reduït la [ɔ] a [u] 3 informants de nivell alt i els 2 de nivell natiu.

És difícil dir com tracten les vocals mitjanes baixes en posició àtona els informants, ja que molts no han après la distribució de les vocals mitjanes tòniques pròpia del català central. Igualment, hi ha hagut 3 informants (1 de nivell bàsic, 1 d'intermedi, 1 d'alt) que han aplicat la reducció vocàlica de l'italià: hi ha hagut 2 reduccions de [ɛ] a [e] (p.e. *c[ɛ]ba > c[e]beta*) i 2 de [ɔ] a [o] (p.e. *r[ɔ]sa > r[o]seta*).

6.1.2. Consonantisme

6.1.2.1. Realitzacions de la fricativa prepalatal sonora

En aquest apartat, s'analitza si els informants realitzen el so fricatiu prepalatal sonor [ʒ] en posició inicial de mot precedit de vocal (p.e. *dona jove, una joieria*) o si el substitueixen per un altre, com ara l'africada prepalatal sonora [dʒ̥].

NIVELL BÀSIC

Només la meitat dels informants de nivell bàsic realitzen el so fricatiu prepalatal sonor. AF el substitueix per l'africada prepalatal sonora [dʒ̥] (p.e. *dona [dʒ̥]ove*) i LM, per l'africada prepalatal sorda [tʃ̥] (p.e. *una [tʃ̥]oieria*). Cal dir que LM ha informat que sol parlar en català amb la seva parella, que és de València.

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi realitzen el so fricatiu prepalatal sonor en tots els casos.

NIVELL ALT

Els 8 informants de nivell alt tendeixen a fer el so fricatiu prepalatal sonor: 6 l'han fet en tots els casos, 1 no l'ha fet de manera sistemàtica (LS: *dona [ʒ]ove*, però *una [dʒ̥]oieria*) i 1 el substitueix sempre per una africada prepalatal sonora (SA).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu fan el so fricatiu prepalatal sonor en tots els casos (p.e. *dona [ʒ]ove, una [ʒ]oieria*).

SÍNTESI

Com es pot veure a la taula 10, tots els informants de nivell intermedi i natiu, un 75 % dels de nivell alt i un 50 % dels de nivell bàsic han articulat el so fricatiu prepalatal sonor [ʒ] en posició inicial de mot precedit de vocal (p.e. *dona jove, una joieria*).

Dels 4 informants que no ho han fet, 2 (1 de nivell bàsic i 1 d'alt) l'han substituït pel so africad prepalatal sonor [dʒ̥] en totes les respostes, 1 (de nivell alt) ha utilitzat tant el so fricatiu com l'africat i 1 (de nivell bàsic) ha articulat l'africada prepalatal sorda [tʃ̥].

TAULA 10. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE FAN EL SO FRICATIU PREPALATAL SONOR A INICI DE MOT PRECEDIT DE VOCAL

	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
[ʒ]	2	50 %	2	100 %	6	75 %	2	100 %
[dʒ]	1	25 %	0	0 %	(*) 2	25 %	0	0 %
[tʃ]	1	25 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %

(*) N. Alt: 1 informant utilitza tant el so fricatiu com l'africat, no se l'ha comptat en el grup que fa sempre el so fricatiu.

6.1.2.2. Realitzacions de les aproximants bilabial, dental i velar

En aquest apartat, s'analitza si els informants mantenen o aproximantitzen les oclusives bilabial sonora [b], dental sonora [d] i velar sonora [g] quan es troben a inici de mot en context intervocàlic (p.e. *una bossa, una dent, una gata*).

NIVELL BÀSIC

Cap dels informants de nivell bàsic realitza de manera sistemàtica els sons aproximants. En context intervocàlic, LM sempre articula oclusives sonores (p.e. *la [b]ossa, la [d]ent, la [g]ata*); MN només aproximantitza l'oclusiva dental (p.e. *la [ð]ent*), 25 % de les respostes; AF aproximantitza les oclusives dental i velar (p.e. *la [ð]ent, la [ɣ]aga*) (28,57 % de les respostes); i DM pronuncia els tres sons aproximants (75 % de les respostes) però, en el cas del bilabial, no el fa de manera sistemàtica (p.e. *la [β]ossa, però va [b]é*).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi realitzen sempre els sons aproximants bilabial, dental i velar en context intervocàlic.

NIVELL ALT

Els 8 informants de nivell alt no utilitzen els sons aproximants de manera uniforme: 1 informant aproximantitza sempre les oclusives sonores en context intervocàlic (GM), 1 no ho fa mai (SA) i la resta aplica l'aproximantització de manera desigual.

En primer lloc, 2 informants han articulat l'aproximant bilabial en tots els casos (GM, OM: p.e. *la [β]ossa*), 4 només han articulat l'oclusiva bilabial sonora (SA, AB, PC, LS: p.e. *la [b]ossa*) i 2 han utilitzat els dos sons en context intervocàlic (DS, SC: p.e. *la [β]ossa, però va [b]é*).

En segon lloc, 5 informants han realitzat l'aproximant dental en tots els casos (SC, AB, LS, PC, GM: p.e. *la [ð]ent*), 2 han pronunciat l'oclusiva dental sonora (SA, OM: p.e. *la [d]ent*) i 1 ha fet tant l'oclusiva com l'aproximant dental en context intervocàlic (DS).

En tercer lloc, 6 informants han realitzat l'aproximant velar en context intervocàlic en tots els casos (DS, SC, LS, PC, OM, GM: p.e. *la [ɣ]ata*), 1 informant ha articulat exclusivament l'oclusiva velar sonora (SA: p.e. *la [g]ata*), i 1 informant ha utilitzat els dos sons (AB).

En resum, un 50 % dels informants articula la [β] però només un 25 % la utilitza sempre en context intervocàlic, un 75 % dels informants articula la [ð] però la utilitza en context intervocàlic en tots els casos un 62,5 %, i pot articular una [ɣ] un 87,5 % dels informants però només un 75 % la selecciona sempre en context intervocàlic.

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu fan els sons aproximants bilabial, dental i velar en context intervocàlic en tots els casos (p.e. *la [β]ossa, la [ð]ent, la [ɣ]ata*).

SÍNTESI

Com es pot veure a la taula 11, tots els informants de nivell intermedi i natiu han aproximantitzat les oclusives sonores bilabial ([b]), dental ([d]) i velar ([g]) a inici de mot en context intervocàlic (p.e. *una [β]ossa, una [ð]ent, una [ɣ]ata*). En canvi, no tots els informants de nivell bàsic i alt ho han fet.

TAULA 11. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE ARTICULEN LES APROXIMANTS

	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
[β]	(*) 1	25 %	2	100 %	(*) 4	50 %	2	100 %
[ð]	3	75 %	2	100 %	(*) 6	75 %	2	100 %
[ɣ]	2	50 %	2	100 %	(*) 7	87,5 %	2	100 %

(*) N. Bàsic: l'informant que fa el so bilabial no el fa de manera sistemàtica. N. Alt: 2 informants alternen [b] i [β], 1 alterna [d] i [ð], 1 alterna [g] i [ɣ].

El so que més tendeixen a mantenir aquests informants és el bilabial [b]: només 1 informant de nivell bàsic (un 25 %) i 4 de nivell alt (un 50 %) han articulat l'aproximant bilabial [β]; a més, l'informant de nivell bàsic i 2 de nivell alt no l'han fet servir en context intervocàlic de manera sistemàtica (p.e. *la [β]ossa*, però *va [b]é*).

Pel que fa als sons dental i velar, 3 informants de nivell bàsic i 6 de nivell alt (un 75 %) han articulat l'aproximant dental [ð], tot i que 1 de nivell alt no l'ha fet servir en context intervocàlic de manera sistemàtica (p.e. *la [ð]ent* i *la [d]ent*), i 2 informants de nivell bàsic (un 50 %) i 7 de nivell alt (un 87,5 %) han articulat l'aproximant velar [ɣ], tot i que 1 de nivell alt no l'ha fet servir en context intervocàlic de manera sistemàtica (p.e. *la [ɣ]ata* i *la [g]ata*)

6.1.3. Processos fonològics a final de mot

6.1.3.1. Ensordiment d'obstruents finals

A continuació, s'analitza si els informants ensordeixen les obstruents, és a dir, l'oclusiva bilabial [b], l'oclusiva dental [d], l'oclusiva velar [g], la fricativa alveolar [z], la fricativa prepalatal [ʒ] i l'africada prepalatal [dʒ], quan es troben a final de mot.

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic tendeixen a ensordir les obstruents finals (62,96 % de les respostes). Entre els casos que s'han recollit de no ensordiment de l'obstruent final, hi ha 5 manteniments d'oclusiva sonora: 2 informants no han ensordit la [d] (AF, DM: *Madri[d]*), 2 no han ensordit la [g] (AF, MN: *nàufra[g]*), 1 no ha ensordit la [b] (MN: *cal[b]s*); 3 canvis de so (AF: *cal[v]* per *cal[p]*; MN: *ra[s]* per *ra[t̪]*; LM: *mi[ts̪]* per *mi[t̪]*); i 2 casos d'epètesi final: 1 amb l'obstruent sonora (AF: *ma[dʒ] + [ə]*) i 1 amb l'obstruent sorda (MN: *llo[p] + [ə]*).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi no coincideixen en l'ensordiment d'obstruents finals. D'una banda, MU no ha ensordit 5 de les 9 obstruents finals (55,56 %), totes oclusives. Ha elidit dues oclusives finals (la [p] de *llop*, la [t] de *Madrid*), ha mantingut dues oclusives sonores (*Madri[d]*, *nàufra[g]*) i ha canviat una oclusiva per una aproximant (*cal[p]* > *cal[β]*).

D'altra banda, PP ha ensordit 6 de les 7 obstruents finals (85,71 %), només ha mantingut una oclusiva sonora (*nàufra[g]*).

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt tendeixen a ensordir les obstruents finals (79,69 % de les respostes): 3 informants han ensordit totes les obstruents en posició final (SA, AB, DS); 3 les

han ensordit en més del 70 % de respostes (SC, PC, OM); 2 ho han fet aproximadament en la meitat dels mots (GM, LS).

En els casos de no ensordiment, principalment s'ha produït el manteniment de l'oclusiva sonora: 3 informants han mantingut la [d] (LS, OM, GM: p.e. *Madri*[d]); 2, la [b] (OM, GM: *cal*[b]); 1, la [g] (GM: *nàufra*[g]). També hi ha hagut 3 informants que han substituït l'oclusiva bilabial de *calb* per una fricativa labiodental sorda (SC, PC, LS: *cal*[f]) i 2 que han elidit una oclusiva dental final (LS, GM a *Madrid*).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu ensordeixen sempre les obstruents finals.

SÍNTESI

Comparant els resultats dels quatre nivells (veg. la taula 12), es veu una diferència clara entre els sons sibilants i els oclusius. Pel que fa als sons sibilants, tots els informants han ensordit la fricativa alveolar [z] en tots els mots; pràcticament tots ho han fet en el cas de l'africada prepalatal [dʒ] (amb l'excepció d'un informant de nivell bàsic), i tots els informants de nivell intermedi, alt i natiu han ensordit la fricativa prepalatal [ʒ] en tots els mots, si bé només un informant de nivell bàsic ho ha fet en tots els casos.

Quant als sons oclusius, només els informants de nivell natiu els han ensordit en tots els mots. Pel que fa a la resta, només ha ensordit l'oclusiva bilabial [b] en tots els mots un 25 % d'informants de nivell bàsic, un 50 % de nivell intermedi i un 37,5 % de nivell alt; ha ensordit l'oclusiva dental [d] en tots els mots un 50 % d'informants de nivell bàsic i intermedi i un 62,5 % d'informants de nivell alt; cap informant de nivell bàsic o intermedi ha ensordit l'oclusiva velar [g] en tots els mots, però sí que ho ha fet un 87,5 % dels informants de nivell alt.

TAULA 12. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE ENSORDEIXEN LES OBSTRUENTS FINALS SEMPRE

Ensordiment	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
[b]	1	25 %	1	50 %	3	37,5 %	2	100 %
[d]	2	50 %	1	50 %	5	62,5 %	2	100 %
[g]	0	0 %	0	0 %	7	87,5 %	2	100 %
[z]	4	100 %	2	100 %	8	100 %	2	100 %
[dʒ]	3	75 %	2	100 %	8	100 %	2	100 %
[ʒ]	1	25 %	2	100 %	8	100 %	2	100 %

Respecte de les alternatives a l'ensordiment de l'obstruent final (veg. la taula 13), les opcions més recurrents en tots els grups són el manteniment de l'obstruent sonora i la substitució del so. Sobre les altres opcions, només hi ha hagut casos d'epèntesi final en el nivell bàsic i hi ha hagut casos d'elisió de la consonant final en els nivells intermedi i alt.

TAULA 13. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE RECORREN A CADA ALTERNATIVA A L'ENSORDIMENT D'OBSTRUENTS FINALS

No ensordiment	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
Sorda + [ə]	1	25 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Sonora	3	75 %	2	100 %	3	37,5 %	0	0 %
Sonora + [ə]	1	25 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Canvi de so	3	75 %	1	50 %	3	37,5 %	0	0 %
Elisió cons.	0	0 %	1	50 %	2	25 %	0	0 %

6.1.3.2. Elisió de *-n* final precedida de vocal tònica

A continuació, s'analitza si els informants elideixen les nasals posttòniques de manera sistemàtica o si, per contra, la mantenen en algun cas.

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic tendeixen a elidir les nasals posttòniques (83,33 % de les respostes). De fet, 3 informants les han elidides totes i només 1 n'ha mantingut alguna (MN: *mà*[n], *bo*[n]).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi no coincideixen en l'elisió de les nasals posttòniques: un informant no ha elidit la nasal en 1 dels 3 mots enquestats (MU: *mà*[n]), l'altre l'ha mantinguda en 3 de les 4 respostes: (PP: *mà*[n], *pa*[n], *bo*[n] i *bo*).

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt no tracten les nasals posttòniques de manera uniforme: 5 (62,5 %) elideixen totes les nasals posttòniques i 3 (37,5 %) no ho fan sistemàticament (GM, DS, OM). Aquests 3 informants no han elidit la /n/ de *mà* (LS, GM, OM: *mà*[n]); a més, 1 ha mantingut la /n/ de *tro* (LS: *tro*[n]).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu elideixen les nasals posttòniques en tots els casos.

SÍNTEESI

Si es comparen els resultats dels quatre nivells (veg. la taula 14), es pot observar que els informants de nivell natiu elideixen les nasals posttòniques sempre, i que els de nivell alt ho fan pràcticament en tots els casos; en canvi, els informants de nivell bàsic i intermedi no ho fan de manera sistemàtica. El mot en què més informants de tots els nivells han mantingut la /n/ és *mà*; de fet, és l'únic mot en què no tots els informants de nivell alt l'han elidida.

TAULA 14. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE ELIDEIXEN LES NASALS POSTTÒNIQUES

Elisió /n/	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
mans, mà	3	75 %	0	0 %	5	62,5 %	2	100 %
pans, pa	4	100 %	1	50 %	8	100 %	2	100 %
bona, bo	3	75 %	1	50 %	8	100 %	2	100 %

6.1.3.3. Elisió de -r final precedida de vocal tònica

A continuació, s'analitza si els informants elideixen les ròtiques posttòniques de manera sistemàtica o si, per contra, la mantenen en algun cas.

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic no tracten de manera uniforme les ròtiques posttòniques: 1 dels 4 informants les elideix sempre (AF), 1 les manté sempre (LM) i 2 apliquen les dues solucions (DM: 37,5 % d'elisió; MN: 50 %).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi tendeixen a elidir les ròtiques posttòniques (87,5 %). Només s'ha recollit un cas de manteniment (PP: *prime*[r]).

NIVELL ALT

Dels 8 informants de nivell alt, 4 elideixen totes les ròtiques posttòniques i 4 no ho fan sempre (SA, AB, DS, OM). D'aquests últims, 1 informant l'han mantingut en només 1 mot (DS, 16,67 % de les respostes); 2, en menys de la meitat dels mots (SA, AB, entorn del

40 %); i 1, en la majoria dels mots (OM, 85,71 %).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu tendeixen a elidir les ròtiques posttòniques. Només s'ha recollit 1 mot en què es mantingui (9,09 % de les respostes): l'informant PM diu *clar* de dues maneres, amb manteniment de la ròtica posttònica (*cla[r]*) i amb elisió.

SÍNTESI

Observant els resultats dels quatre nivells (veg. la taula 15), es pot veure que la meitat d'informants de cada nivell no ha elidit les /r/ finals de manera sistemàtica (o sigui, ha mantingut la ròtica final en almenys una resposta) i pràcticament l'altra meitat sí que les ha elidides. Aquesta proporció només es trenca en el nivell bàsic, en què hi ha hagut un 25 % d'informants que les ha elidides totes i un altre 25 % que les ha mantingudes totes.

TAULA 15. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE ELIDEIXEN LES RÒTIQUES POSTTÒNIQUES SEMPRE

Elisió /r/	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
Totes	1	25 %	1	50 %	4	50 %	1	50 %
Algunes	2	50 %	1	50 %	4	50 %	1	50 %
Cap	1	25 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %

6.1.3.4. Simplificació de grups consonàntics finals

A continuació, s'analitza si els informants han après quins grups consonàntics finals se simplifiquen en català i si ho apliquen de manera sistemàtica.

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic tendeixen a mantenir els grups consonàntics finals. De fet, 3 dels 4 informants els mantenen sempre i 1 en manté pràcticament la meitat (AF, 44,44 %). Pel que fa als grups de simplificació obligatòria, AF simplifica *-nt* i *-lt* (*canta[n]*, *sa[l]*) però manté *-mp* i *-nc* (*lla[mp]*, *ba[ŋk]*). Quant als grups de simplificació opcional, AF aplica les dues solucions a tots dos grups: *-rt* (*dese[rt]*, però *fo[r]*) i *-st* (*tri[st]*, però *ago[s]*).

NIVELL INTERMEDI

Els dos informants de nivell intermedi no coincideixen en la simplificació de grups consonàntics finals. Un informant només n'ha simplificat 1 (16,67 %), *-nt* (MU: *canta*[n]), ha mantingut els grups *-mp*, *-nc*, *-rt* i *-st* i ha afegit una vocal epentètica final al grup *-lt* (*esma*[l̥.tə]). En canvi, l'altre informant tendeix a simplificar els grups finals (85,71 %), només n'ha mantingut 1: *-lt* (PP: *sa*[lt]).

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt tendeixen a mantenir els grups consonàntics finals (68,63 % de les respostes). Pel que fa als grups de simplificació obligatòria, tots els informants han mantingut els grups *-mp* (p.e. *lla*[mp]) i *-nc* (p.e. *ba*[ŋk]). A més, 1 informant hi ha afegit una vocal epentètica final (LS: *lla*[m.pə], *ba*[ŋ.kə]).

L'únic grup que la majoria d'informants tendeix a simplificar (7 informants, 87,5 %) és *-nt* (p.e. *canta*[n]); només 1 el manté (OM). De fet, 3 informants mantenen tots els grups excepte *-nt*. D'altra banda, 2 informants (25 %) han simplificat el grup *-lt* (GM, DS; ara bé, DS ha dit el mateix mot, *salt*, de les dues maneres: simplificant el grup i mantenint-lo).

Quant als grups de simplificació opcional, 4 informants (50 %) simplifiquen *-rt* (LS, GM, PC, DS: p.e. *dese*[r]) i només 2 (25 %) simplifiquen *-st* (GM, PC: p.e. *tri*[s]).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu tendeixen a mantenir els grups consonàntics finals: només simplifiquen 2 dels 6 grups (33,33 % de les respostes). Pel que fa als grups de simplificació obligatòria, tots dos simplifiquen *-mp* i *-nt* (p.e. *lla*[m], *canta*[n]), però no simplifiquen *-nc* ni *-lt*. D'altra banda, els dos informants mantenen els grups de simplificació optativa: *-rt*, *-st*.

SÍNTESI

Comparant els resultats dels quatre nivells (veg. la taula 16), es pot concloure que *-nt* és l'únic grup que simplifiquen informants de tots els nivells i que és el grup que més informants han simplificat: un 100 % dels de nivell natiu, un 87,5 % dels de nivell alt, un 50 % dels de nivell intermedi i un 25 % dels de nivell bàsic. Per contra, gairebé cap informant ha simplificat els grups de simplificació obligatòria *-nc* (només un de nivell intermedi), *-mp* (només els de nivell natiu) i *-lt* (un de nivell bàsic i un d'alt). Cal fer esment,

però, que hi ha hagut més informants que han simplificat els grups de simplificació optativa -*rt* i -*st* (dels nivells intermedi i alt).

La simplificació de grups finals és un procés fonològic que els informants, en general, no tenen gaire assimilats. És més, ni tan sols els informants de nivell natiu l'han adquirit totalment: només han simplificat 2 dels 4 grups de simplificació obligatòria, i han mantingut els 2 de simplificació optativa.

TAULA 16. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE SIMPLIFIQUEN ELS GRUPS CONSONÀNTICS FINALS SEMPRE

Simplif. grups	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
-mp	0	0 %	0	0 %	0	0 %	2	100 %
-nt	1	25 %	1	50 %	7	87,5 %	2	100 %
-nc	0	0 %	1	50 %	0	0 %	0	0 %
-lt	1	25 %	0	0 %	1	12,5 %	0	0 %
-rt	0	0 %	1	50 %	4	50 %	0	0 %
-st	0	0 %	1	50 %	2	25 %	0	0 %

En la taula 17, es pot veure que tots els informants han recorregut a mantenir els grups consonàntics finals. A més, hi ha hagut 3 informants que també han afegit una vocal epentètica final en alguna resposta (nivells bàsic, intermedi i alt).

TAULA 17. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE RECORREN A CADA ALTERNATIVA A LA SIMPLIFICACIÓ DE GRUPS FINALS

No simpl.	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
Manteniment	4	100 %	2	100 %	8	100 %	2	100 %
Grup + [ə]	1	25 %	1	50 %	1	12,5 %	0	0 %

6.2. Nivell suprasegmental

En aquest apartat, es comenten aquells aspectes que afecten el nivell suprasegmental que s'han considerat en les enquestes, això és, les resolucions de dos tipus d'obertura complexa (veg. els apartats § 4.2.2.1.1. Grup /s/+C- i § 4.2.2.1.2. Grups diferents de /s/+C- que no respecten el Principi de Mínima Sonicitat), les resolucions de les codes simples i complexes a final de mot i a interior de mot (veg. l'apartat § 4.2.2.2. Coda), la distribució de les ròtiques (veg. l'apartat § 4.2.2.3 La distribució de les ròtiques) i la transferència del *raddoppiamento fonosintattico* (veg. l'apartat § 4.2.5.1. El *raddoppiamento fonosintattico*).

6.2.1. Resolucions de les obertures

6.2.1.1. Resolucions de les obertures integrades per /s/+C-, /s/+CC-

A continuació, es descriu si els informants insereixen una vocal epentètica davant de les obertures integrades per /s/+C- i /s/+CC- de forma sistemàtica o si no ho fan en tots els casos. A més, s'analitza quina o quines vocals seleccionen per a l'epèntesi.

NIVELL BÀSIC

Cap informant de nivell bàsic insereix una vocal epentètica abans dels grups /s/+C- i /s/+CC- en el 100 % dels mots. Dels 4 informants d'aquest grup, 3 insereixen una vocal en més del 60 % dels mots i 1, només en el 33,33 % (MN).

Els mots recollits sense epèntesi inicial són els següents: *esquí* (AF, MN, DM), *esfera* (AF, MN), *esmalt* (AF, LM), *esdrúixola* (DM, MN), *esport* (MN), *estranger* (DM), *escriure* (DM).

Quant a la vocal seleccionada com a epèntesi, la meitat d'informants sempre escullen la [e] (LM, MN). En canvi, un 25 % utilitzen la [e] i la [a] (DM) i un 25 %, la [a] i la [ə] (AF).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi tendeixen a inserir una vocal epentètica davant dels grups /s/+C- i /s/+CC-. Només s'han recollit 2 respostes sense epèntesi (15,38 %): *esport* i *esquí* (PP).

Quant a la vocal seleccionada com a epèntesi, un informant sempre utilitza la mateixa, la [a], i l'altre escull la [e] en tots els casos excepte per al mot *estació*, per al qual tria la [a] (MU).

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt tendeixen a inserir una vocal epentètica davant de les obertures /s/+C- i /s/+CC-. Dels 8 informants, 2 ho fan sempre (SA, SC), 5 ho fan en més del 70 % dels mots (GM, AB, PC, DS, OM) i 1 ho fa en la meitat dels mots (LS).

Els mots recollits sense epèntesi inicial són els següents: *esport* (DS, LS, GM, OM), *eslau* (DS, AB, LS, PC), *esfera* (LS), *esmalt* (LS), *espremedor* (PC), *esdrúixola* (PC).

Quant a la vocal seleccionada com a epèntesi, 4 informants escullen sempre la [e] (GM, AB, OM, LS), 3 utilitzen la [a] o la [e] (SC, PC, DS) i 1 tria la [ə] o la [e] (SA).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu tendeixen a inserir una vocal epentètica davant dels grups /s/+C- i /s/+CC-. Només s'ha recollit 1 mot sense epèntesi (6,25 % de les respostes): *esport* (PM: [s]port). Els dos informants sempre seleccionen una mateixa vocal: EM tria la [ə]; PM, la [a] àtona.

SÍNTEESI

Com es pot veure a la taula 18, s'han obtingut més respostes amb epèntesi inicial que sense, però la majoria d'informants no ha après que en català sempre s'insereix una vocal epentètica davant de /s/+C- i /s/+CC-.

TAULA 18. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS AMB INSERCIÓ DE VOCAL EPENTÈTICA DAVANT DE /s/+C- I /s/+CC-

Respostes	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
Amb vocal	20	62,5 %	11	84,62 %	63	82,89 %	15	93,75 %
Sense vocal	12	37,5 %	2	15,38 %	13	17,11 %	1	6,25 %
Informants	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
Insereixen voc. sempre	0	0 %	1	50 %	2	25 %	1	50 %

Els mots que els informants han realitzat sense epèntesi són *esport* (1 de nivell bàsic, 1 d'intermedi, 4 d'alt, 1 de natiu), *esquí* (3 de nivell bàsic, 1 d'intermedi), *eslau* (4 de nivell alt), *esfera* (2 de nivell bàsic, 1 d'alt), *esmalt* (2 de nivell bàsic, 1 d'alt), *esdrúixola* (2 de nivell bàsic, 1 d'alt), *estranger* (1 de nivell bàsic), *escriure* (1 de nivell bàsic) i *espremedor* (1 de nivell alt).

La no inserció d'una vocal pot indicar que es tracta d'un mot que l'informant no usa freqüentment (o no ha usat mai) i que ha deduït directament de l'italià sense adonar-se que cal una epèntesi inicial: p.e. *smalto* (it.) > [s]malt (cat.) per *esmalt*, *sdrucchiola* (it.) > [s]drúixola (cat.) per *esdrúixola*, etc. El mot *esport* és l'únic que han realitzat sense epèntesi informants de tots els nivells.

Sobre la vocal seleccionada per a l'epèntesi, s'han recollit tres opcions: [ə], [a] i [e]. La selecció d'una [a] pot tenir a veure amb la confusió de [ə] amb [a], la selecció d'una [e] pot estar influenciada tant per l'ortografia com pel coneixement de la llengua castellana. Per exemple, un informant (MU) ha escollit la [e] per a tots els mots (p.e. [e]sport) excepte per a *estació*,

que ha realitzat amb [a] ([a]stació). Pot ser que seleccioni la [e] tant per influència de l'ortografia com del castellà, però que el seu input per al mot *estació* sigui oral (per exemple, que l'hagi sentit en el metro o el tren) i per aquest motiu el realitzi diferent de la resta.

6.2.1.2. Resolucions de les obertures que transgredeixen el Principi de Mínima Sonicitat

A continuació, s'analitza com resolen els informants les obertures que transgredeixen el PMS; és a dir, si elideixen la primera consonant o si la mantenen. Els mots escollits per a comprovar-ho són *pseudònim*, *pneumàtic* i *pterodàctil*.

NIVELL BÀSIC

El 75 % dels informants de nivell bàsic elideixen la C1 de les obertures que no respecten el PMS (DM, MN: [s]eudònim; MN, LM: [n]eumàtic) i el 25 % no ho fa (AF: [ps]eudònim).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi han mantingut la C1 en les obertures que no respecten el PMS en totes les respostes (PP, MU: [pn]eumàtic, MU: [ps]eudònim, [pt]erodàctil).

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt no tracten de manera uniforme les obertures que no respecten el PMS: 2 informants (25 %) elideixen la C1 en tots els mots (PC, OM: [s]eudònim, [n]eumàtic), 2 (25 %) mantenen la C1 sempre (SA, GM: [ps]eudònim, [pn]eumàtic; SA: [pt]erodàctil), i els 4 restants (50 %) l'elideixen en alguns casos i la mantenen en d'altres (SC, AB, DS, LS).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu elideixen sempre la C1 en les obertures que no respecten el PMS (PM: [s]eudònim; EM, PM: [n]eumàtic, [t]erodàctil).

SÍNTESI

Com es desprèn de la taula 19, els informants no han resolt de manera uniforme les obertures que transgredeixen el PMS: els informants de nivell natiu han elidit la C1 en tots els mots; en el cas dels de nivell alt, només un 25 % dels informants ha elidit la C1 en tots els casos i un 50 % ho ha fet en alguns mots; en el nivell intermedi, cap informant ha elidit les C1; en el nivell bàsic, el 75 % ho ha fet. Per tant, l'aprenentatge d'aquest aspecte depèn més aviat de

cada informant que no pas del nivell de coneixement de la llengua.

TAULA 19. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE HAN ELIDIT LA C1 EN LES OBERTURES QUE TRANSGREDEIXEN EL PMS

Elisió C1	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
En tots els mots	3	75 %	0	0 %	2	25 %	2	100 %
En alguns mots	0	0 %	0	0 %	4	50 %	0	0 %
En cap mot	1	25 %	2	100 %	2	25 %	0	0 %

6.2.2. Resolucions de les codex

A continuació, es descriu com resolen els informants les codex simples a final de mot i les codex complexes a final de mot integrades per -C+[s], -CC, -CC+[s] i -CCC. En els casos de no manteniment de la coda, s'analitzen les opcions a què recorren els informants.

6.2.2.1. Resolucions de les codex simples (-C)

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic tendeixen a mantenir la consonant final de mot (75 % de les respostes, amb un mínim del 61,11 % i un màxim del 85,71 %). Quan no es manté, es produeix l'aparició d'una vocal epentètica final (47,06 % de les respostes), l'aparició d'una [o] o d'una [u] finals (23,53 %), la substitució de la consonant (17,65 %) o l'explosió de l'oclusiva (11,76 %).

S'ha produït l'addició d'una vocal epentètica final per als sons següents: [ɲ] (MN i AF); [p], [t], [n], [ʎ] (MN); [k], [dʒ] (AF).

Ha aparegut una vocal final ([o] o [u]) en el mot *banc* en les respostes de 3 informants (LM, MN: *ban[ko]*; DM: *ban[ku]*) i després de fricativa labiodental sorda [f] en la resposta d'1 (MN: *filòsof[o]*).

Pel que fa a la substitució de la consonant, s'han recollit 2 casos de canvi de la lateral palatal per [li] (AF i LM, *all: a[ʎ] > a[li]*) i 1 de no simplificació del grup final *-nc* (AF). Quant a l'explosió de l'oclusiva, s'ha recollit 1 cas per a la [p] i 1 per a la [k] (DM).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi mantenen la consonant final de la coda en la majoria de

mots (77,78 % de les respostes). Quan no ho han fet, s'ha produït l'addició d'una vocal epentètica final (37,5 % de les respostes), la substitució del so (37,5 %) o l'explosió de l'oclusiva final (25 %).

L'addició d'una vocal epentètica final ha tingut lloc en 3 respostes d'1 informant: 2 amb la nasal bilabial [m] (PP: *fum* + [ə], *llum* + [ə]) i 1 amb l'oclusiva velar sorda [k] (PP: *suc* + [ə]).

Pel que fa a la substitució del so, cap informant ha simplificat el grup *-nc* i, per tant, no ha fet el so [ŋ] (PP, MU: *ba[nk]* per *ba[ŋ]*). A més, hi ha hagut 1 cas de despalatalització de la nasal palatal (MU: *a[ɲ] > a[n]*).

S'ha registrat 1 cas d'explosió de l'oclusiva final per a l'oclusiva velar sorda [k] en les respostes dels 2 informants (MU, PP: *dra[k]*).

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt tendeixen a mantenir la consonant final de mot (75,33 % de les respostes, amb un mínim del 61,90 % i un màxim del 83,33 %). Quan no es manté, es produeix l'aparició d'una vocal epentètica final (51,35 % de les respostes), la substitució de la consonant (29,73 %), l'explosió de l'oclusiva (13,51 %) o l'elisió de la consonant (5,41 %).

S'ha produït l'aparició d'una vocal epentètica final després de, sobretot, consonants nasals: 6 informants n'han afegit després de [m] (SC, SA, OM, LS, DS, AB: p.e. *fum* + [ə]); 2, després de [ɲ] (SC, GM: p.e. *any* + [ə]), 1, després de [n] (SA: p.e. *gran* + [ə]). També s'ha produït després de consonants oclusives: 3 informants n'han afegit després de [t] (LS, GM, AB: p.e. *ciutat* + [ə]); 1, després de [p] (LS: p.e. *llop* + [ə]); 1, després de [k] (GM p.e. *drac* + [ə]). Finalment, hi ha hagut un cas després de [r] (AB: p.e. *fer* + [ə]), 1 després de [l] (AB: p.e. *del* + [ə]) i 1 després de [tʃ] (GM: p.e. *maig* + [ə]).

Pel que fa a la substitució de la consonant final, cap dels 8 informants ha fet el so nasal velar [ŋ] perquè tots han mantingut el grup *-nc* (p.e. *ba[nk]*). També hi ha hagut 3 casos de despalatalització: 2 de la nasal palatal (PC, AB: p.e. *a[ɲ] > a[n]*) i 1 de la lateral palatal (AB: p.e. *nive[ʎ] > nive[l]*).

Quant a les dues últimes opcions, l'explosió de l'oclusiva final s'ha recollit en les respostes de 4 informants per a la [k] (PC, LS, GM, DS: p.e. *drac*) i d'1 informant per a la [p] (GM: p.e. *llop*), i hi ha hagut dues elisions de consonant final: 1 de la [m] (OM: *fum*) i 1 de la [r]

(LS: *cor*).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu tendeixen a mantenir la consonant final de mot. Només s'ha detectat 1 cas de no manteniment (2,94 % de les respostes): un informant no ha simplificat el grup *-nc* final i, per tant, no ha fet el so [ŋ] (EM: *ba[nk]* per *ba[ŋ]*).

6.2.2.2. Resolucions de les codex complexes integrades per -C+[s]

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic tendeixen a mantenir la consonant final de mot seguida de [s] de plural (62,69 % de les respostes, amb un mínim del 53,33 % i un màxim del 72,22 %).

Quan no es manté, es produeix l'aparició d'una [o], una [u] o una [e] abans de la [s] de plural (68 % de respostes); la substitució d'un so (20 %); l'addició d'una vocal epentètica final (4 %) o abans de la [s] de plural (4 %); o l'elisió de la [s] de plural (4 %).

Quant a l'addició d'una vocal ([o], [u] o [e]) abans de la [s] de plural, els 4 informants han utilitzat aquest recurs després de la fricativa labiodental sorda [f] (DM, MN: *filòsof[o]s*; AF: *filòsof[u]s*; LM: *filòsof[e]s*); 3 ho han fet en el plural de *bancs*, sense simplificar *-nc* (DM: *ban[ku]s*, LM: *ban[ke]s*, MN: *ban[ko]s*); 2 ho han fet a l'hora de construir el plural d'un mot acabat per africada prepalatal sorda [tʃ] (AF, DM: *ma[ʒu]s* per *maigs*); 2 n'han afegit després d'oclusiva bilabial sorda [p] (DM: *llo[bo]s*, sense ensordir la /b/; MN: *lup[os]*); 1 després d'oclusiva dental sorda [t] (LM: *ciutat[e]s*); 1 després d'oclusiva velar sorda [k] (DM: *drac[u]s*); 1 després de ròtica (LM: *co[re]s* per *co[r]s*).

Pel que fa a la substitució d'un so, s'han recollit 2 casos de canvi de la lateral palatal per [li] (AF i LM, *alls: a[ʎ]s > a[li]s*), 1 despalatalització de la lateral palatal (DM *alls: a[ʎ]s > a[l]s*), 1 cas de no simplificació del grup final *-nc* (AF) i 1 canvi d'africada en la construcció del plural d'un mot (MN, *raig, rajos: ra[tʃ], ra[tʃ]os*).

S'ha produït 1 cas d'epèntesi final després del grup [fs] (AF: *filòsofs + [ə]*) i 1 d'epèntesi interna per al grup [ls] (DM, *sals: sal[ə]s*).

Finalment, un informant ha fet el plural d'un mot acabat en [s] igual que el singular (MN, *bus, busos: bu[s], bu[s]*).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi mantenen la consonant seguida de [s] de plural en la majoria de mots (80 % de les respostes). En els casos que no es manté el grup final, es produeix l'aparició d'una vocal abans de la [s] de plural (57,14 % dels mots) o la substitució d'un so (42,86 %).

S'ha produït l'aparició d'una vocal abans de la [s] de plural després d'1 oclusiva dental sorda [t] (PP: *ciuta*[te]s i *ciuta*[de]s per *ciuta*[t̪s]), d'1 fricativa labiodental sorda [f] PP: *filòsof*[a]s i *filòsof*[e]s per *filòso*[fs]), d'1 africada prepalatal sorda [tʃ] (MU: *ma*[d̪ʒo]s per *maigs*) i d'1 grup *-nc* sense simplificar (PP: *ban*[ko]s per *bancs*).

Pel que fa a la substitució d'un so, els 2 informants han canviat la fricativa prepalatal sonora per una africada a l'hora de fer el plural del mot *raig*, que acaba amb africada prepalatal sorda [tʃ] (PP, MU: p.e. *ra*[d̪ʒ]os per *ra*[ʒ]os o *raigs*); 1 informant també ho ha fet per al mot *maig* (MU). També s'ha produït 1 palatalització de la nasal alveolar [n] seguida de [s] (PP: *ma*[ɲ]s).

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt tendeixen a mantenir la consonant final de mot seguida de [s] de plural, però ho fan en percentatges desiguals: 2 informants han mantingut aquest tipus de coda entre un 90 i un 100 % de vegades (SA, SC); 3, entre el 80 i el 90 % (AB, PC, DS); 2, entre el 70 i el 80 % (GM, LS); 1, més del 50 % (OM).

Quan no es manté, es produeix l'aparició d'una [o], una [u] o una [e] abans de la [s] de plural (53,85 % de respostes); la substitució d'un so (23,08 %); l'addició d'una vocal epentètica final (11,53 %) o abans de la [s] de plural (3,84 %); o l'elisió de la [s] de plural (7,69 %).

Quant a l'addició d'una vocal ([o], [u] o [e]) abans de la [s] de plural, 3 informants hi han recorregut després de fricativa labiodental sorda [f] (AB: *filòsof*[o]s; PC, LS: *filòsof*[u]s); 3, després d'oclusiva bilabial (LS: *lup*[o]s; OM: *lup*[u]s; DS: *llo*[bo]s, sense ensordir la /b/); 2, després d'oclusiva dental (LS: *ciutat*[e]s, OM: *ciuta*[de]s); 2, per fer el plural d'un mot acabat per africada prepalatal sorda [tʃ] (DS: *ma*[ʒo]s, LS: *ma*[d̪ʒo]s); 1, després de nasal bilabial [m] (OM: *fum*[u]s); 1, després de lateral alveolar [l] (LS, OM: *sal*[e]s).

Pel que fa a la substitució d'un so, 3 informants no han fet el so [ŋ] seguit de [s] de plural perquè han mantingut el grup *-nc* (SC, PC, OM: p.e. *ba*[nk]s), 1 no ha ensordit l'obstruent

final a *llops* (p.e. DS: *llo[b]s*), 1 ha fet una africada en lloc d'una fricativa a *rajos* (AB: *ra[d̪]os* per *ra[ʒ]os*), 1 ha canviat la [t] per la [d] i ha afegit una vocal en construir el plural de *ciutats* (OM: *ciuta[de]s* per *ciuta[ts]*).

L'addició d'una vocal epentètica final s'ha produït en 3 casos: per a la [n], la [l] i la [w] seguides de [s] de plural (GM: p.e. *aplicacions* + [ə], *orientals* + [ə], *nous* + [ə]). D'altra banda, també hi ha hagut un cas d'epèntesi interna per a la [l] (PC: p.e. *sal[ə]s*).

Finalment, 2 informants han elidit la [s] de plural després de la [w] (OM, GM: *nou* per *nous*).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu tendeixen a mantenir el grup consonant + [s] a final de mot. Només hi ha hagut 3 casos de no manteniment del grup final (10,71 % de les respostes): els 2 informants han inserit una vocal entre la [ʒ] i la [s] de plural en el mot *maigs* (EM, PM: *ma[ʒu]s*); d'altra banda, 1 informant ha mantingut grup consonàntic final *-nc* en comptes de simplificar-lo i fer el so [ŋ] (EM: *ba[nk]s* per *ba[ŋ]s*).

6.2.2.3. Resolucions de les codex complexes integrades per -CC

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic tendeixen a mantenir la coda complexa formada per dues consonants a final de mot (67,86 % de les respostes, amb un mínim del 57,14 % i un màxim del 84,62 %).

Quan no la mantenen, es produeix l'aparició d'una [o], una [u] o una [e] finals (38,89 % de respostes); la substitució d'un so (22,22 %); l'elisió d'una consonant (16,67 %); l'addició d'una vocal epentètica final (11,11 %); o l'explosió de l'oclusiva final (11,11 %).

S'ha afegit una vocal ([o], [u] o [e]) després de grups acabats per oclusiva velar sorda: 2 informants n'han afegit al mot *talç* (DM: *talç[o]*, MN: *talç[u]*); 1, a *tronc* (DM: *tronc[o]*); 1, a *circ* (MN: *circ[o]*). També han afegit una vocal final al mot *calb* 2 informants (DM, MN: *cal[bo]*, sense ensordir /b/); i 1 ho ha fet al mot *dorm*, 1 (LM: *dorm[e]*).

Pel que fa a la substitució d'un so, s'han recollit 2 canvis de ròtica vibrant per una de bategant en codex en què la C2 és una nasal (LM: *fo[r]n*; MN: *do[r]m*). També s'ha produït la inversió de dos sons (AF, *fresc*: *fre[ks]*) i el canvi d'una oclusiva bilabial per una fricativa labiodental sonora (AF, *calb*: *cal[v]*).

Quant a les altres opcions, s'han produït 2 simplificacions dels grups [st] i [rt] (AF) i 1 elisió de la [m] de *dorm* (DM), hi ha hagut 2 casos d'epèntesi final per a grups formats per una ròtica seguida d'una nasal (MN: *dorm* + [ə], *forn* + [ə]) i s'han recollit 2 casos d'explosió de la [k] final en els grups [sk] i [rk].

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi difereixen en el manteniment de les còdes formades per dues consonants: 1 les manté en més de la meitat de mots (MU: 66,67 % de les respostes) i 1, en menys de la meitat (PP: 46,67 %).

En els casos que no es manté el grup final, es produeix la substitució d'un so (30,77 %), l'elisió de la consonant final (23,08 %) l'addició d'una vocal epentètica final (23,08 %) o l'aparició d'una [o] o una [u] finals (23,08 %).

Pel que fa a la substitució d'un so, s'ha produït 1 simplificació del grup *-nc* a *tronc* (PP: *tro*[ŋ] per *tro*[nk]), 1 canvi de ròtica vibrant per bategant (MU: *se*[r]p per *se*[r]p), 1 canvi de la [p] de *cal*[p] per una aproximant bilabial (MU: *cal*[β] per *cal*[p]) i 1 canvi de nasal bilabial per nasal alveolar en el grup [lm] (MU: *fil*[n] per *fil*[m]).

Quant a l'elisió de sons finals, s'ha produït 1 simplificació del grup *-st* (PP: *ago*[s] per *ago*[st]) i 1 de *-rt* (PP: *fo*[r] per *fo*[rt]), així com 1 elisió de la nasal bilabial en el grup [rm] (MU: *do*[r] per *do*[rm]).

Sobre l'aparició d'epèntesis finals, cal dir que 1 informant ha recorregut a aquesta opció per als grups [lf], [lm] i [rn] (PP: *golf* + [ə], *film* + [ə], *forn* + [ə]). En tots tres, la C1 és una líquida i en dos, la C2 és una nasal.

Ha aparegut una vocal final després dels mots *calb* (PP: *cal*[bu]), *talc* (PP: *talc*[o]) i *agost* (MU: *agost*[o]).

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt presenten resultats heterogenis pel que fa al manteniment de la coda complexa formada per dues consonants a final de mot: 2 informants la mantenen en més del 80 % dels casos (OM, PC); 2, en més del 65 % (SA, SC); 2 ho fan en poc més de la meitat dels mots (AB, LS); i 2, en menys de la meitat (GM, DS).

Quan no la mantenen, es produeix l'addició d'una vocal epentètica final (43,90 %); la

substitució d'un so (19,51 %); l'explosió de l'oclusiva final (14,63 %); l'aparició d'una [o], una [u] o una [e] abans de la [s] de plural (12,20 % de respostes); o l'elisió d'una consonant (9,76 %).

L'addició d'una vocal epentètica final s'ha produït, sobretot, per a codex formades per una líquida i una nasal: 3 informants n'han afegit després de [lm] (SC, SA, GM: p.e. *film* + [ə]); 2, després de [rm] (SC, SA: p.e. *dorm* + [ə]), 1, després de [rn] (SC, AB: p.e. *form* + [ə]).

També s'ha afegit una vocal epentètica a grups acabats amb una fricativa: 3 informants ho han fet a [lf] (AB, OM, GM: p.e. *golf* + [ə]), 1 ho ha fet a [rf] (GM: p.e. *surf* + [ə]), 1 ho ha fet a [lv] (AB: *cal[v]* + [ə]).

Així mateix, han aparegut epèntesis després d'oclusives finals: en el grup [lk] (GM: p.e. *talc* + [ə]), en el grup [lb] (GM: p.e. *cal[b]* + [ə]) i en el grup [rt] (AB: p.e. *fort* + [ə]), tot i que en aquest cas no es tractava d'un final absolut).

Quant a la substitució d'un so, hi ha hagut divergències pel que fa a la [p] final de *calb*: 2 informants no han ensordit l'obstruent (OM, GM: *cal[b]*), 2 han realitzat una [f] (SC, PC) i 1 ha articulat una [v] (AB). D'altra banda, 3 informants han canviat la ròtica vibrant d'una coda complexa per una de bategant: 2 ho han fet a *serp* (SA, AB) i 1 a *dorm* (DS).

Pel que fa a les tres últimes solucions, l'explosió de l'oclusiva final s'ha produït en grups acabats en oclusiva velar sorda [k] (GM, DS: *ci[rk]*, DS: *fre[sk]*, *tro[nk]*) i en oclusiva dental sorda [t] (DS: *ago[st]*, *fo[rt]*). L'addició d'una vocal ([o], [u] o [e]) abans de la [s] de plural l'han utilitzada 2 informants en el mot *calb* (AB: *cal[vo]*, *cal[vu]*; DS: *cal[bo]*), 1 al mot *talc* (DS: *talc[o]*) i 1 a *dorm* (LS: *dorm[e]*). Finalment, s'han elidit 2 consonants finals: 1 al grup [rm] (SA: *do[r]* per *do[rm]*) i 1 al grup de simplificació optativa *-rt* (GM: *fo[r]* per *fo[rt]*).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu mantenen les codex sil·làbiques finals formades per dues consonants. Només no ho han fet en 2 mots (10,71 % de les respostes): *calb* (EM: *cal[bu]*), *talc* (EM, PM: *tal[ku]*).

6.2.2.4. Resolucions de les codex complexes integrades per -CC+[s]

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic no coincideixen en el manteniment de la coda complexa

formada per dues consonants seguides de la [s] de plural. De 4 informants, 2 mantenen aquesta coda en més de la meitat dels casos (AF: 62,50 %, LM: 53,85 %) i 2, en menys de la meitat (DM: 40 %, MN: 33,33 %).

Quan no la mantenen, es produeix l'aparició d'una [o], una [u] o una [e] abans de la [s] de plural (45,16 % de respostes); l'elisió d'una consonant (29,03 %); la substitució d'un so (16,13 %); o una epèntesi interna (6,45 %) o final (3,23 %).

L'aparició d'una vocal ([o], [u] o [e]) abans de la [s] de plural s'ha produït en grups acabats per oclusiva velar sorda [k]: 3 informants han afegit una vocal a *talcs* (DM: *talc[u]s*, LM: *talce[s]*, MN: *talco[s]*), 2 n'han afegit a *circs* (DM: *circ[u]s*, MN: *circ[o]s*) i 1, a *troncs* (DM: *tronc[u]s*). Així mateix, s'ha afegit vocal després de grups acabats per fricativa labiodental sorda [f]: 3 informants ho han fet al mot *trionfs* (AF: *trionf[u]s*, LM: *trionf[e]s*, MN: *trionf[o]s*) i 1, a *golfs* (MN: *golf[o]s*). També n'hi ha hagut 2 que han afegit vocal a *forns* (AF: *form[u]s*, MN: *forn[o]s*) i 1, a *calbs* (DM: *cal[bo]s*).

Quant a l'elisió de consonants, hi ha hagut 4 casos en què s'ha format el plural igual que el singular, sense la [s] final (DM per als grups [st], [rf], [lf], [lm]); 3 casos d'elisió de la C2 de la coda, en els grups [mf], [lf] i [rm] (AF, *trionfs*: *trio[m]s*; LM, *golfs*: *go[l]s*; DM, *dorms*: *do[r]s*); 1 cas d'elisió de la C1 de la coda en el grup [sk] (AF, *frescs*: *fre[k]s*); i 1 simplificació de grups finals en el cas de [rt] (AF).

Pel que fa a la substitució d'un so, s'han recollit 2 canvis de ròtica vibrant per una de bategant en grups en què la C2 és una nasal (LM: *fo[r]ns* per *fo[r]ns*; MN *do[r]ms* per *do[r]ms*), 1 canvi de nasal bilabial per nasal alveolar en el grup [lm] (MN: *fil[n]s* per *fil[m]s*), 1 canvi de l'oclusiva bilabial per una fricativa labiodental sorda al grup [lp] (AF, *calbs*: *cal[f]s*) i 1 cas de no ensordiment d'obstruents finals per al mateix grup (MN, *calbs*: *cal[b]s*).

Hi ha hagut 2 casos d'epèntesi: 1 epèntesi final després del grup [rk] seguit de la [s] de plural (LM: *circs* + [ə]) i 1 d'interna entre el grup [rm] i la [s] de plural (MN: *dorm[ə]s*).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi difereixen en el manteniment de les còdes formades per dues consonants seguides de la [s] de plural: 1 les manté en més de la meitat de mots (MU: 57,14 % de les respostes) i 1, en menys de la meitat (PP: 40 %).

En la majoria de casos que no es manté el grup final, es produeix l'aparició d'una [u], una [o]

o una [e] abans de la [s] de plural (80 %). També s'han recollit casos en què se substitueix un so (6,67 %), en què s'elideix una consonant (6,67 %) i en què s'opta per una epèntesi interna (6,67 %).

Els 2 informants han afegit una vocal abans de la [s] de plural després dels grups [lp], [nk], [rk], [lk] i [mf] (PP, MU: *calb[u]s tronc[u]s, triomf[u]s*; MU: *circ[u]s, talc[u]s*; PP: *circ[o]s, talc[o]s*); 1 també ho ha fet per als grups [lf] i [rn] (PP: *golf[e]s, forn[u]s*). Pel que fa a les altres opcions, hi ha hagut 1 cas de simplificació del grup *-rt* (PP: *fo[rs]*), 1 d'epèntesi interna entre el grup [lf] i la [s] de plural (PP: *golf + [ə] + [s]*) i 1 de substitució de ròtica vibrant per bategant al grup [rn] (MU: *fo[r]ns* per *fo[r]ns*).

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt presenten resultats desiguals pel que fa al manteniment de la coda complexa formada per dues consonants seguides de la [s] de plural: 5 informants la mantenen en més del 70 % dels casos (SA, SC, AB, PC, LS), 1 ho fa en més de la meitat dels casos (OM) i 2, en menys de la meitat (GM, DS).

Quan no mantenen aquesta coda, es produeix l'aparició d'una [o], una [u], una [e] o una [a] abans de la [s] de plural (58,97 % de respostes); una epèntesi final (15,39 %); la substitució d'un so (12,82 %); l'elisió d'una consonant (7,69 %); o l'explosió de l'oclusiva (5,13 %).

S'ha produït l'addició d'una vocal ([o], [u] o [e]) abans de la [s] de plural després dels grups consonàntics acabats per oclusiva velar sorda [k]: 4 informants n'han afegit al mot *circs* (AB, SC, DS, OM: *circ[u]s*); 3, al mot *talcs* (AB, OM: *talc[u]s*, DS: *talc[o]s*); 2, al mot *troncs* (SA: *tronc[u]s*, OM: *tronc[o]s*). Així mateix, ha aparegut una vocal després de grups acabats amb fricativa labiodental sorda [f]: 2 informants han afegit vocal a *trionfs* (SC, OM: *trionf[u]s*); 2, a *surfs* (SC: *surf[u]s*, PC: *surf[a]s*); 1, a *golfs* (OM: *golf[e]s*). També hi ha hagut 5 informants que han inserit una vocal al mot *calbs* (SC, LS, OM: *calb[u]s*, DS: *cal[bo]s*, AB: *cal[vu]s*).

Pel que fa a l'addició d'una vocal epentètica final, 2 informants hi han recorregut per al grup [rf] seguit de [s] de plural (LS, GM: *surfs + [ə]*) i 1 per als grups [lb], [nk], [rf] i [rn] seguits de [s] (GM: *cal[b]s + [ə]*, *troncs + [ə]*, *trionfs + [ə]*, *dorms + [ə]*).

Quant a la substitució d'un so, 2 informants han canviat la ròtica vibrant per una de bategant a [rps] i 2, a [rms] (DS, SA: *se[r]ps*; DS, AB: *do[r]ms*). També s'han produït 2 canvis de [p]

de *cal*[p]s per una fricativa: 1 informant l'ha substituïda per una [f] (PC) i 1, per una [v] (AB).

S'han elidit 2 [s] de plural després dels grups [st] i [rt] (GM: *agost* per *agosts*, *fort* per *forts*) i 1 informant ha simplificat el grup *-rt* seguit de [s] (LS: *fo*[r]s).

S'ha registrat l'explosió de l'oclusiva final en els grups [nk] i [rt] seguits de [s] en les respostes d'1 informant (DS).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu tendeixen a mantenir les codex sil·làbiques finals formades per dues consonants i la [s] de plural. No ho han fet en 3 mots (17,86 % de les respostes): els 2 han inserit una vocal abans de la [s] de plural als mots *calbs* (EM, PM: *cal*[bu]s) i *talcs* (EM, PM: *tal*c[u]s); d'altra banda, 1 ha canviat la ròtica de *forns* (PM: *fo*[r]ns per *fo*[r]ns).

6.2.2.5. Resolucions de les codex complexes integrades per -CCC

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic tendeixen a no mantenir la coda formada per tres consonants en el mot *text* (*te*[kst]) ni en el seu plural, *textos*; només ho ha fet 1 (AF). Dels altres 3 informants, 2 han recorregut a l'addició d'una vocal final (MN: *text*[ə], *text*[ə]s; LM: *text*[a], *text*[o], *text*[e]s) i 1, a l'elisió d'una consonant (DM: *te*[kst] i *te*[ks], *te*[ks]os).

NIVELL INTERMEDI

Cap informant de nivell intermedi ha mantingut la coda [kst] del mot *text* ni ha fet el plural *textos* (*te*[kstus]): 1 ha fet *text*[ə], *text*[ə]s (MU) i l'altre, *text*[a], *text*[a]s. Per tant, en tots dos casos ha aparegut una vocal després del grup.

NIVELL ALT

Pel que fa al singular, *text*, 4 informants han mantingut la coda [kst] (SA, SC, OM, DS), 3 informants han realitzat una [a] o una [ə] final (AB, GM, LS), 1 ha fet una [e] final (DS: *text*[e]) i 2 informants han elidit una consonant (PC, LS: *te*[ks]; PC: *te*[st]).

D'altra banda, tots els informants han fet el plural *textos* (*te*[kst]os), però 1 també ha realitzat el plural del mot elidint l'oclusiva velar (PC: *te*[st]os).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu mantenen la coda complexa formada per tres consonants a *text* (*te[kst]*) i fan el plural *textos* (*te[kstus]*).

SÍNTESI

Com es pot veure a la taula 20, els informants de tots els nivells han tendit a mantenir la coda simple (en més d'un 75 % de respostes) i la coda integrada per -C+[s] (els informants de nivell intermedi, alt i natiu, en més d'un 80 % de respostes; els de nivell bàsic, en més d'un 60 %).

TAULA 20. QUANTITAT I PERCENTATGE DE RESPOSTES QUE PRESENTEN MANTENIMENT I PRESERVACIÓ DE LA CODA

Coda	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
C	51	75 %	28	77,78 %	113	75,33 %	33	97,06 %
C+[s]	42	62,69 %	28	80 %	119	82,07 %	32	91,43 %
CC	38	67,86 %	17	56,67 %	74	64,35 %	25	89,29 %
CC+[s]	28	47,46 %	14	48,28 %	74	65,49 %	23	82,14 %
CCC	2	50 %	0	0 %	4	50 %	2	100 %
CCC+[us]	1	25 %	0	0 %	8	100 %	2	100 %

Es pot apreciar un descens de la quantitat de respostes amb manteniment en les cods integrades per -CC i -CC+[s]. Si bé les respostes dels informants de nivell alt segueixen presentant manteniment de la coda per sobre del 80 %, en el cas de la coda integrada per -CC, els informants de la resta de nivells només han presentat entre un 56,67 % i un 67,86 % de respostes amb manteniment; en el cas de la coda integrada per -CC+[s], els informants de nivell bàsic i intermedi no han arribat al 50 % de respostes amb manteniment, i els de nivell alt han baixat al 64,35 %.

En el cas de la coda integrada per -CCC i -CCC+[us], es manté la tendència al manteniment per part dels informants de nivell natiu, els informants de nivell alt tornen a superar la majoria de respostes amb manteniment en el cas de -CCC+[us] (100 %) però baixen en la coda -CCC (50 %), els informants de nivell intermedi baixen fins al 0 % de respostes amb manteniment, i els de nivell bàsic mantenen més la coda -CCC (50 %) que -CCC+[us] (25 %)

En el cas de les cods -CCC i -CCC+[us], no podem saber si l'input que han rebut els informants és *text*, *textos* o *text[ə]*, *text[ə]s*; en la segona opció, la vocal [ə] podria ser una

vocal epentètica o una marca especial de masculí. Per tant, cal relativitzar les respostes obtingudes.

Pel que fa als casos de no manteniment de la coda, a la taula 21 es recullen les diverses solucions a què han recorregut els enquestats.

TAULA 21. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE RECORREN A CADA ALTERNATIVA AL MANTENIMENT DE LA CODA

No manteniment	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
Epèntesi final	3	75 %	1	50 %	7	87,5 %	0	0 %
Epèntesi + [s]	2	50 %	1	50 %	1	12,5 %	0	0 %
Aparició vocal final	3	75 %	2	100 %	3	37,5 %	2	100 %
Aparició vocal + [s]	4	100 %	2	100 %	8	100 %	2	100 %
Elisió de consonant	3	75 %	2	100 %	4	50 %	0	0 %
Substitució de so	4	100 %	2	100 %	8	100 %	2	100 %
Explosió de l'oclusiva	1	25 %	2	100 %	4	50 %	0	0 %
Altres	1	25 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %

(*) En aquesta taula no es té en compte la resposta text + [ə] / [a]. Altres: fer el plural igual que el singular.

En primer lloc, hi ha tres opcions que han utilitzat informants de tots els nivells: tots els informants han substituït almenys un so, tots els informants han afegit una vocal abans de [s] en almenys una resposta i més de la meitat ha afegit una vocal final (10 informants).

En segon lloc, en els nivells bàsic, intermedi i alt hi ha hagut casos d'epèntesi, però més informants han recorregut a l'epèntesi final (11) que a l'epèntesi interna (4); també hi ha hagut casos d'elisió d'un so (9 informants) i d'explosió de l'oclusiva final (7 informants).

En tercer lloc, hi ha una opció que només ha utilitzat un informant: en el cas de la coda -CC+[s], fer el plural igual que el singular, és a dir, -CC.

6.2.3. Resolucions de les codes en posició interior de mot

En aquest apartat, es descriu com resolen els informants les codes en posició interior de mot, això és, si les mantenen o si les modifiquen. En els casos de no manteniment, s'analitza a quines solucions recorren.

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic tendeixen a mantenir els grups de consonants a interior de mot

(76,32 % de les respostes). No han mantingut el grup [mn] un 75 % dels informants; el grup [pt], un 50 %; els grups [ks], [nr], [ns] i [mt], un 25 %.

En la majoria dels casos, han elidit la C1 (66,67 %): *escri[t]or* (LM, DM), *conde[n]ar* (LM, DM), *e[r]ere* (DM), *i[s]titut* (MN). Així mateix, també hi ha hagut casos d'assimilació de la C1 a la C2 (22,22 %): *conde[nn]ar* (MN), *o[ss]ítones* (AF). També s'ha produït el canvi d'un so: *co[n]te* per *co[m]te* (LM).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi mantenen els grups de consonants a interior de mot en la majoria de casos (64,71 %). Cap dels dos ha mantingut els grups [pt] i [mn], un tampoc ha mantingut els grups [nr] i [ns] (MU). En tots els casos, els informants han elidit la C1: *escri[t]or*, *conde[n]ar*, *u [r]aig*, *i[s]titut*.

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt tendeixen a mantenir els grups de consonants a interior de mot (76,09 % de respostes), només 1 informant (12,5 %) els ha mantingut tots. No han mantingut el grup [pt] un 75 % dels informants; el grup [mn], un 62,5 %; els grups [nr] i [ns], un 25 %; i els grups [ks], [kt] i [ɲ]+C, un 12,5 %.

En la majoria de respostes, els informants han elidit la C1 del grup (77,27 % dels casos de no manteniment): p.e. *escri[t]or*, *e[s]epció*, *conde[n]ar*, *e[r]ere*, *i[s]titut*. Així mateix, també hi ha hagut casos d'assimilació de la C1 a la C2 (18,18 %): p.e. *escri[tt]or*, *diale[tt]e*. També s'ha produït 1 despalatalització (4,55 %): “*me[n]spreciar*” per *me[n]sprear*.

Calculant-ho per informants, 7 (87,5 %) han recorregut a elidir la C1, 2 (25 %) han assimilat la C1 a la C2 i 1 (12,5 %) ha canviat un so. Igualment, cal dir que els que han utilitzat les dues últimes opcions (AB, OM) també han optat per l'elisió de la C1 en algun cas.

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu tendeixen a realitzar tots els grups consonàntics a interior de mot. Només un dels dos informants no ha realitzat 1 dels grups (4,17 % de les respostes): el grup [kl] a *mascle*, que ha resolt amb una epèntesi interna (PM: *ma[skəl]*).

SÍNTESI

Tal com s'exposa a la taula 22, els grups que han realitzat menys informants són [nr], [ɲ]+C (8 informants de 16); [pt], [mn], [skl] (6 informants de 16). Ara bé, en aquesta taula es compten només els informants que han respost un mot amb el grup en qüestió; és a dir, els informants que no han respost el mot enquestat o un altre mot amb el mateix grup consonàntic s'han comptat com a informants que no han mantingut la coda. Per aquest motiu, s'ha elaborat una segona taula (veg. la taula 23).

TAULA 22. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE HAN MANTINGUT LES CODES A INTERIOR DE MOT

Grups no mantinguts	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
[pt]	2	50 %	0	0 %	2	25 %	2	100 %
[mn]	1	25 %	0	0 %	3	37,5 %	2	100 %
[nr]	(*) 0	0 %	(*) 0	0 %	6	75 %	2	100 %
[ns]	3	75 %	1	50 %	6	75 %	2	100 %
[kt]	4	100 %	2	100 %	(*) 6	75 %	2	100 %
[ks]	3	75 %	2	100 %	7	87,5 %	2	100 %
[skl]	(*) 0	0 %	(*) 0	0 %	(*) 5	62,5 %	1	50 %
[mt]	(*) 1	25 %	(*) 1	50 %	(*) 7	87,5 %	2	100 %
[ɲ]+C	(*) 1	25 %	(*) 1	50 %	(*) 4	50 %	2	100 %
[ps]	4	100 %	(*) 0	0 %	(*) 6	75 %	2	100 %
[mpl]	4	100 %	2	100 %	8	100 %	2	100 %
[ndr]	4	100 %	2	100 %	8	100 %	2	100 %

(*) N. Bàsic. Alguns informants no han respost (o no han respost en català) els mots següents: *mascle* [skl], 4 informants; *compte* [mt], 2 informants; *enrere* [nr], 3 informants; *menysprear* / *menystenir* [ɲ]+C, 3 informants. N. Intermedi. Alguns informants no han respost (o no han respost en català) els mots següents: *absurd* [ps], 2 informants; *mascle* [skl], 2 informants; *compte* [mt], 1 informant; *enrere* / *un raig* [nr], 1 informant; *menysprear* / *menystenir* [ɲ]+C, 1 informant. N. Alt. Alguns informants no han respost (o no han respost en català) els mots següents: *mascle* [skl], 3 informants; *compte* [mt], 1 informant; *menysprear* / *menystenir* [ɲ]+C, 3 informants; *absurd* [ps], 2 informants; *lactosa* [kt], 1 informant.

A la taula 23, s'exposen la quantitat i el percentatge d'informants que no han mantingut un grup consonàntic a interior de mot; és a dir, que han respost el mot enquestat (o un altre amb el mateix grup) sense mantenir el grup consonàntic. Els grups que s'han modificat són [pt], [mn] (10 informants); [nr], [ns] (4 informants); [ks] (2 informants); [kt], [skl], [mt], [ɲ]+C (1 informant).

TAULA 23. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE NO HAN MANTINGUT UN GRUP CONSONÀNTIC A INTERIOR DE MOT

Grups no mantinguts	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
[pt]	2	50 %	2	100 %	6	75 %	0	0 %
[mn]	3	75 %	2	100 %	5	62,5 %	0	0 %
[nr]	1	25 %	1	50 %	2	25 %	0	0 %
[ns]	1	25 %	1	50 %	2	25 %	0	0 %
[kt]	0	0 %	0	0 %	1	12,5 %	0	0 %
[ks]	1	25 %	0	0 %	1	12,5 %	0	0 %
[skl]	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	50 %
[mt]	1	25 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
[n]+C	0	0 %	0	0 %	1	12,5 %	0	0 %
[ps]	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
[mpl]	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
[ndr]	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %

Comparant la taula 22 amb la taula 23, es pot veure que dels 10 informants que no han realitzat el grup [skl], només 1 l'ha modificat i els altres 9 no han respost; dels 8 que no han realitzat el grup [nr], 4 l'han modificat i 4, no han respost; i dels 8 que no han realitzat el grup [n]+C, només 1 l'ha modificat i els altres 7 no han respost. En canvi, els 6 informants que no han realitzat el grup [pt] i els 6 que no han realitzat el grup [mn] han respost modificant-lo.

Pel que fa les alternatives al manteniment dels grups, l'opció més recurrent en els nivells bàsic, intermedi i alt ha estat l'elisió de la C1 (p.e. *escri[t]or*). Igualment, també s'han recollit casos d'assimilació de la C1 a la C2 (p.e. *diale[tt]e*) i de substitució d'un so (p.e. despalatalització a *me[n]sprear*) en els nivells bàsic i alt, i s'ha recollit un cas d'epèntesi interna en el nivell natiu (*ma[skəl]*).

6.2.4. Distribució de ròtiques

En aquest apartat, s'analitza si els informants han adquirit la distribució de les ròtiques vibrant i bategant pròpia del català en tots els contextos o si, per contra, no la segueixen en alguns casos.

NIVELL BÀSIC

La majoria d'informants de nivell bàsic distribueixen les ròtiques correctament en més de la meitat de mots: 3 dels 4 informants superen el 60 % de mots amb les ròtiques ben distribuïdes, però 1 es queda en el 36,36 % (LM).

Calculant-ho per informants, 3 (un 75 %) han fet una bategant en posició inicial de mot (DM, MN, LM: [r]osa), 3 han fet una bategant en posició inicial de mot precedit de consonant (DM, MN, LM: és [r]osa), 3 han fet una bategant en posició de coda a interior de mot (AF, MN, LM: te[r]cer), 2 informants (un 50 %) han fet una bategant en posició inicial de mot precedit de vocal (DM, LM: p.e. una [r]osa), 2 han fet bategants en posició final (DM, LM: p.e. co[r]), 2 han fet bategants en codex complexes (MN: do[r]m, do[r]ms; LM: fo[r]n, fo[r]ns, a[r]cs), 1 informant (un 25 %) ha fet vibrants en obertures complexes (AF: p.e. p[r]imer), 1 ha fet una bategant en comptes de vibrant en posició contrastiva (LM: a[r]òs per a[r]òs).

NIVELL INTERMEDI

Els informants de nivell intermedi tendeixen a seguir la distribució de les ròtiques vibrant i bategant del català central, però no ho han fet en 6 respostes (22,22 %). Els dos han fet una ròtica bategant en posició inicial de mot precedida de consonant: és [r]osa. D'altra banda, un ha fet una ròtica vibrant en una obertura complexa (PP: t[r]es) i un ha fet una ròtica bategant en 2 codex complexes (MU: se[r]p, fo[r]ns).

NIVELL ALT

Els informants de nivell alt tendeixen a distribuir correctament les ròtiques (75,83 % de les respostes). De 8 informants, 6 ho han fet en més del 70 % dels mots (SA, SC, GM, PC, OM, LS) i 2 en més de la meitat (AB, DS).

Calculant-ho per informants, 6 (un 75 %) han fet una bategant en posició inicial de mot precedit de consonant (SC, AB, PC, DS, OM, LS: és [r]osa), 5 (un 62,5 %) han fet una bategant en posició inicial de mot (AB, PC, DS, OM, LS: [r]osa), 3 (un 37,5 %) han fet bategants en codex complexes (DS, do[r]m, do[r]ms, se[r]ps; AB: do[r]ms, se[r]p; SA: a[r]c, se[r]p, se[r]ps), 2 (un 25 %) han fet una bategant en posició inicial de mot precedit de vocal (AB, LS: p.e. una [r]osa), 2 han fet vibrants en obertures complexes (GM, OM: p.e. f[r]esc), 1 (un 12,5 %) ha fet una bategant en posició de coda a interior de mot (PC: te[r]cer), 1 ha fet bategants en comptes de vibrants en posició contrastiva (AB: p.e. a[r]ibar per a[r]ibar).

NIVELL NATIU

Els informants de nivell natiu tendeixen a distribuir les ròtiques vibrant i bategant correctament. Només no ho han fet en 2 casos (8 % de les respostes): en obertura complexa, al mot *fresc* (EM: f[r]esc per f[r]esc), i en la coda complexa, al mot *forns* (PM: fo[r]ns per

fo[r]ns).

SÍNTESI

A continuació, s'exposa la distribució de ròtiques que han seguit els enquestats (veg. la taula 24). Pel que fa a l'obertura simple, 10 informants (3 de nivell bàsic, 1 d'intermedi, 6 d'alt) han fet bategants en posició d'obertura precedida de consonant (p.e. *és [r]osa*), 8 informants (3 de nivell bàsic, 5 d'alt) han fet bategants a inici de mot (p.e. *[r]osa*), 4 informants (2 de nivell bàsic, 2 d'alt) han fet bategants en posició d'obertura precedida de vocal (p.e. *una [r]osa*). D'altra banda, en l'obertura complexa, 5 informants (1 de nivell bàsic, 1 d'intermedi, 2 d'alt, 1 de natiu) han fet vibrants en comptes de bategants (p.e. *p[r]imer*).

Quant a la coda, 7 informants (2 de nivell bàsic, 1 d'intermedi, 3 d'alt, 1 de natiu) han fet ròtiques bategants en còdes complexes (p.e. *fo[r]ns*), 5 informants (3 de nivell bàsic, 1 d'intermedi, 1 d'alt) han fet bategants en coda simple a interior de mot (p.e. *te[r]cer*), 2 informants (de nivell bàsic) han fet bategants a final de mot (p.e. *co[r]*).

Finalment, 2 informants (1 de nivell bàsic, 1 de nivell alt) no han après la distribució de les ròtiques en posició contrastiva i han substituït vibrants per bategants (p.e. *a[r]òs*, *a[r]ibar*).

TAULA 24. QUANTITAT I PERCENTATGE D'INFORMANTS QUE HAN PRESENTAT LA DISTRIBUCIÓ DE RÒTIQUES DEL CATALÀ

Context	N. Bàsic		N. Intermedi		N. Alt		N. Natiu	
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge
V_V	3	75 %	2	100 %	7	87,5 %	2	100 %
##__	1	25 %	2	100 %	3	37,5 %	2	100 %
C.__	1	25 %	1	50 %	2	25 %	2	100 %
V.##__V	2	50 %	2	100 %	6	75 %	2	100 %
.C__	3	75 %	1	50 %	6	75 %	1	50 %
C.__	1	25 %	1	50 %	7	87,5 %	2	100 %
__.	2	50 %	2	100 %	8	100 %	2	100 %
__##V	4	100 %	2	100 %	8	100 %	2	100 %
__CC(C)##	2	50 %	1	50 %	5	62,5 %	1	50 %

6.2.5. *Raddoppiamento fonosintattico*

En aquest apartat, es comprova si els informants transfereixen al català el *raddoppiamento fonosintattico*, un fenomen fonosintàctic propi d'algunes varietats de l'italià que no existeix en català.

NIVELL BÀSIC

Els informants de nivell bàsic tendeixen a no transferir el *raddoppiamento fonosintattico*; de fet, només 1 dels informants ho ha fet en 1 resposta (3,57 % del total de respostes d'aquest grup d'informants): *sobre quina* [tt]aula vol que ho deixi?

RESTA DE NIVELLS

Cap informants de nivell intermedi, alt o natiu ha transferit el *raddoppiamento fonosintattico* al català.

SÍNTESI

Tenint en compte que només s'ha recollit 1 cas de transferència del *raddoppiamento fonosintattico* en una sola enquesta, es pot considerar que es tracta d'un fet anecdòtic i que els informants pràcticament mai el transfereixen.

7. DISCUSSION DELS RESULTATS I CONCLUSIONS

A mode de conclusió, es discuteixen a continuació els resultats exposats en l'apartat anterior (veg. el § 6. Anàlisi dels resultats) atenent a les teories relatives a l'adquisició de segones llengües (ASL) exposades en el Marc teòric (veg. el § 3).

En primer lloc, l'**anàlisi contrastiva** (veg. l'apartat § 4. Marc descriptiu) duta a terme ha permès preveure determinats aspectes fonètics i fonològics del català que alguns dels informants enquestats no han adquirit. En el nivell segmental, s'han seleccionat cinc sons (la vocal central mitjana [ə], la fricativa prepalatal sonora [ʒ], i les aproximants bilabial [β], dental [ð] i velar [ɣ]), el fenomen de la reducció vocàlica (que també existeix en italià, però afecta menys sons) i quatre processos fonològics que ocorren a final de mot (*i.e.* l'ensordiment d'obstruents finals, l'elisió de *-n* final precedida de vocal tònica, l'elisió de *-r* final precedida de vocal tònica i la simplificació de grups consonàntics finals).

En el nivell suprasegmental, s'han pres en consideració dos tipus d'obertures complexes (l'obertura integrada per /s/+C- i l'obertura integrada per un grup de consonants diferent de /s/+C- que no respecta el PMS), la coda simple i la coda complexa a final de mot, la coda complexa interna seguida de consonant i la coda simple interna seguida de consonant heterorgànica, i la distribució de les ròtiques. En aquest nivell, també s'ha tingut en compte un procés fonosintàctic de l'italià inexistent en català, el *raddoppiamento fonosintattico*.

Hi ha hagut un aspecte, però, que en l'anàlisi contrastiva no s'havia previst que hagués de comportar dificultats per als italianoparlants: l'articulació i la distribució de les vocals mitjanes tòniques. En italià, en posició tònica, hi ocorren les vocals mitjanes altes i baixes, i, per aquest motiu, no s'havia considerat que hi pogués haver informants que no articulessin les vocals mitjanes baixes o que no n'haguessin après la distribució en català. En canvi, en les enquestes s'han recollit aquestes dues possibilitats.

En segon lloc, es poden analitzar els resultats tenint en compte la **Hipòtesi del Marcatge Diferencial** i comprovar si les estructures que no han adquirit diversos informants són precisament les més marcades interlingüísticament. En el vocalisme, les vocals no extremes (com ara la [ə]) són més marcades que les vocals extremes ([i], [u], [a]). Tenint en compte que el 75 % dels informants han substituït la [ə] per la [a], es pot afirmar que hi ha la tendència a substituir una vocal més marcada que no existeix en l'inventari vocàlic de la L1 per una vocal menys marcada que sí que es troba en aquest inventari.

En el consonantisme, es prenen en consideració les realitzacions obtingudes per als sons palatals i bilabials. S'han detectat, per exemple, dificultats a l'hora d'articular els sons palatals: així, s'han produït despalatalitzacions de la nasal palatal en posició final de mot (p.e. $a[n] > a[n]$) i en coda interna (*me[n]sprear* > “*me[n]spreciar*”), i de la lateral palatal seguida de [s] de plural (p.e. $a[\lambda]s > a[l]s$). En el cas de la lateral palatal, dos informants han recorregut a una solució que permet conservar la palatalitat sense articular aquest so: han substituït la [λ] per [li] (p.e. $a[\lambda] > a[li]$, $a[\lambda]s > a[li]s$).

Tenint en compte que els sons alveolars són menys marcats que els palatals, es pot considerar que els informants que han recorregut a la despalatalització han seleccionat l'opció menys marcada (això és, les alveolars [l] i [n]), en detriment de l'opció més marcada (això és, les palatals [λ] i [ɲ]). La despalatalització, però, no és l'única solució que s'ha recollit per als sons palatals en posició final de mot: també hi ha hagut més d'un cas d'epèntesi final (p.e. $a[n] + [\emptyset]$). Amb aquesta opció, s'aconsegueix sil·labificar el mot de manera que la palatal no se sil·labifiqui en la posició de coda, sinó en la posició d'obertura sil·làbica, context en què sí que es pot trobar en italià.

Quant a les labials, hi ha hagut dos casos en què s'ha substituït la nasal bilabial [m] per la nasal alveolar [n] (*fil[m] > fil[n]*, *fil[m]s > fil[n]s*). Aquest canvi es pot explicar pel fet que els sons bilabials són més marcats que els alveolars: davant de la dificultat que presenta una coda complexa a final de mot, els informants han substituït un so més marcat per un de menys marcat. Ara bé, cal dir que hi ha hagut més casos en què la solució adoptada per a la nasal bilabial final, tant en coda simple (p.e. *fum*, *llum*) com complexa (p.e. *film*, *dorm*), ha estat l'afegiment d'una vocal epentètica final, fet que permet sil·labificar el mot obtenint una síl·laba final oberta (p.e. *film*: [fílm] > [fíl.mə]).

En relació amb l'ensordiment d'obstruents finals, hi ha hagut diversos informants que han escollit l'opció més marcada, que és presentar una obstruent sonora en posició final de mot (p.e. *nàufra[g]*), en comptes de la menys marcada, que és ensordir l'obstruent (p.e. *nàufra[k]*); aquests casos s'han donat més amb els sons oclusius que amb els sibilants. Tal com s'exposarà en l'anàlisi des de la perspectiva de la Teoria de l'Optimitat (veg. pàg. 76-77), aquest cas, així com el que es descriu a continuació (dos tipus d'obertura complexa), s'explica per l'emergència de la L1.

En l'obertura sil·làbica, s'han recollit casos en què els informants han seleccionat l'opció més marcada, és a dir, l'obertura complexa, en comptes de l'opció menys marcada, l'obertura

simple. Aquest fet s'ha produït en obertures integrades per /s/+C (hi ha hagut diversos casos en què s'ha mantingut l'obertura complexa en comptes de sil·labificar-la amb una epèntesi inicial) i en grups consonàntics inicials diferents de /s/+C que no respecten el PMS (hi ha hagut diversos casos en què els informants no han elidit la C1).

En la coda sil·làbica, s'han recollit diversos casos d'inserció i d'elisió de sons. Per un costat, tots els casos d'epèntesi final ([ə]) o d'inserció d'una vocal final ([u], [o], [e], [a]) es poden explicar perquè la síl·laba oberta és menys marcada que la síl·laba travada (p.e. *llop*: [λόp] > [λόp.pə]). Així mateix, els casos d'epèntesi interna o d'addició d'una vocal abans de la [s] de plural es poden relacionar amb el fet que la coda simple sigui menys marcada que la coda complexa (p.e. *sals*: [sáls] > [sá.ləs]). Així com d'altres casos exposats, també es pot justificar per l'emergència de la L1.

Per l'altre costat, l'elisió de consonants finals també es podria explicar amb aquests mateixos principis, és a dir, pel fet que la síl·laba oberta és menys marcada que la síl·laba travada (p.e. *fum*: [fú]) i que la coda simple és menys marcada que la coda complexa (p.e. *dorm*: [dór]).

Tot i això, s'ha detectat la tendència generalitzada a mantenir els grups consonàntics finals homorgànics integrats per nasal i lateral seguits de consonant oclusiva, als quals s'aplica el procés fonològic de simplificació. En aquest cas, s'ha escollit l'opció més marcada: la coda complexa (p.e. *llamp*: *lla*[mp] per *lla*[m]). Aquest fet pot relacionar-se amb la influència de l'ortografia, ja que l'escriptura no reflecteix la simplificació dels grups finals; ara bé, també pot explicar-se per l'emergència de la L1 (veg. pàg. 77).

En les còdes internes seguides de consonant, s'han recollit alguns casos d'assimilació regressiva de lloc d'articulació (p.e. *escri*[pt]or > *escri*[tt]or, *conde*[mn]ar > *conde*[nn]ar) i, sobretot, d'elisió de la C1 (p.e. *e*[nr]ere > *e*[r]ere, *i*[ns]titut > *i*[s]titut). Aquests fets es deuen que l'assimilació de lloc d'articulació i les còdes simples en posició interior de mot són l'opció no marcada. Així com en diversos casos anteriors, la solució comentada es pot relacionar amb l'emergència de la L1.

En tercer lloc, l'òptica de la **Teoria de l'Optimitat**, que proposa l'existència d'uns principis universals que cada llengua ordena en una jerarquia diferent, permet explicar els casos que no s'han pogut justificar des del marcatge: es tracta de casos en què els informants han transferit la jerarquia de la L1 a la L2.

En el cas de les obertures integrades per /s/+C, recórrer al manteniment de l'obertura complexa (p.e. [spórt]) en comptes d'inserir una vocal epentètica inicial (p.e. [əs.pórt]) es pot explicar perquè en italià, a diferència del català, la fidelitat a la forma subjacent passa per sobre del PSS:

Italià: fidelitat >> PSS
Català: PSS >> fidelitat

De la mateixa manera, el fet de no elidir la C1 dels grups consonàntics inicials diferents de /s/+C que no respecten el PMS (p.e. [ps]icòleg per [s]icòleg) es pot explicar perquè en italià la fidelitat a la forma subjacent passa per sobre del PMS:

Italià: fidelitat >> PMS
Català: PMS >> fidelitat

Així mateix, la no simplificació dels grups consonàntics finals (p.e. *salt*: sa[[t] per sa[l]), la manca d'ensordiment de les obstruents finals (p.e. *calb*: cal[b] per cal[p]) o el fet de no aplicar la reducció vocàlica (p.e. *m[é]s*, *m[e]set*) es podrien explicar a partir de la fidelitat a la forma subjacent.

En quart lloc, la classificació dels sons de la L2 que fa el **Model d'Aprenentatge de la Parla** i l'explicació que ofereix sobre les dificultats en la percepció i producció de sons similars amb els de la L1 permet explicar que els italianoparlants hagin confós la vocal central mitjana [ə] amb una [a] àtona; les aproximants [β], [ð] i [ɣ] amb les oclusives [b], [d] i [g]; o la fricativa prepalatal [ʒ] amb l'africada prepalatal [dʒ].

Finalment, hi ha diversos **aspectes extralingüístics** que influeixen en l'ASL, com ara l'edat en què s'ha començat a aprendre la L2, les capacitats cognitives (aptitud, memòria), la motivació per aprendre la L2, les actituds cap a la L2, el grau d'exposició a la L2, el grau d'exposició a la L1, etc.

En aquest treball, per analitzar els resultats, s'han agrupat els enquestats per grau de coneixement del català i, dins dels nivells intermedi i alt, es pot apreciar bastanta variació en el grau d'adquisició de la fonologia del català: es perceben diferències entre qui ha viscut més temps a Catalunya i qui hi ha viscut menys temps (o no hi ha viscut), entre qui utilitza més el català en la vida diària i qui l'utilitza menys, etc. Aquest fet indica que hi ha més variables que cal tenir en compte a l'hora de valorar l'adquisició de la fonologia de la L2 a part del

grau de coneixement de la llengua (A1-C2 MECR). D'altra banda, també caldria comprovar si hi ha diferències que es puguin relacionar amb les diferents varietats regionals de l'italià que parlen els informants.

Pel que fa a l'edat en què s'ha començat a aprendre la L2, es pot observar una diferència molt clara entre els parlants de nivell natiu, que van entrar en contacte amb el català en la primera infància, i la resta d'enquestats, que hi van entrar en contacte als 20 anys o més tard. Igualment, els dos informants de nivell natiu no han adquirit tots els aspectes de la fonologia del català. Pel que fa al vocalisme, aquests informants han canviat la [ɔ] per la [o] en un mot i han confós la [ə] amb una [a] àtona. Quant als processos a final de mot, cap dels dos ha après la simplificació dels grups *-nc*, *-lt*, *-rt* i *-st*, i un no ha elidit una [r] final. En relació amb l'estructura sil·làbica, un informant no ha inserit la vocal epentètica inicial al mot *esport*, un ha inserit una vocal epentètica a *mascle* (*ma[skəl]*) i els dos han afegit una vocal a *calb*, *calbs* i a *talc*, *tals* (*calb[u]*, *calb[u]s*; *talc[u]*, *talc[u]s*); ara bé, en aquest últim cas pot ser que hagin rebut com a *input* la forma castellana adaptada al català, amb la [o] final reduïda a [u]. Respecte de les ròtiques, cadascun dels informants ha seguit la distribució pròpia del català, excepte en un cas: un ha substituït la bategant d'una obertura complexa per una vibrant (*f[r]esc*) i l'altre ha substituït la vibrant d'una coda complexa per una bategant (*fo[r]ns*).

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

AJUNTAMENT DE BARCELONA (2019). «Per països de la Unió Europea. 2010-2019», dins d'*Evolució de la població estrangera a Barcelona. 2010-2019* [en línia]. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. <<https://www.bcn.cat/estadistica/catala/dades/inf/pobest/pobest19/part1/nt16.htm>>

BONET, E., LLORET, M.-R. (1998). *Fonologia catalana*. Barcelona: Ariel.

CANEPARI, L. (1980). «Italiano», dins de *Introduzione alla fonetica*. Torino: Giulio Einaudi editore. pàg. 193-202.

CARRERA-SABATÉ, J.; PONS-MOLL, C.; SOLÀ-CORTASSA, J. (2014). «Taules de sons - Central», dins de *Els sons del català* [en línia]. Barcelona: Universitat de Barcelona. <<http://www.ub.edu/sonscatala/ca/central>>.

CICRES, J., LLACH, S. (en premsa). «L'adquisició de la fonologia del català com a L2», dins de *Manual de fonologia catalana*. València: Tirant lo Blanch, [Manuscrit].

DE DOMINICIS, A. (1997). «Italiano», dins de *Fonologia comparata delle principali lingue europee moderne*. Bologna: Cooperativa Libreria Universitaria Editrice Bologna CLUEB. pàg. 109-139.

HANSEN, J.; ZAMPINI (ed.) (2008). *Phonology and second language acquisition*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. (2016). «Les consonants», dins de *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. pàg. 53-87.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. (2016). «Les vocals», dins de *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. pàg. 36-52.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (2020). «Població estrangera per països», dins de *Padró municipal d'habitants* [en línia]. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya. <<https://www.idescat.cat/poblacioestrangera/?b=12&t=2019>>

KRÄMER, M. (2009). *The phonology of Italian*. Nova York: Oxford University Press.

MASCARÓ, J. (2002). «El sistema vocàlic. Reducció vocàlica», dins de SOLÀ, J. et al. *Gramàtica del català contemporani*. Vol. I. *Introducció. Fonètica i fonologia. Morfologia*. Barcelona: Empúries. pàg. 89-123.

MIONI, A. (1998). «Fonetica e fonologia», dins d'A. SOBRERO (ed.). *Introduzione all'italiano contemporaneo*. Vol. I. *Le strutture*, Roma – Bari: Editori Laterza. pàg.101-139.

PONS-MOLL, C. (2009). *Curs d'introducció a la teoria de l'optimitat (primera part)* [en línia]. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. <https://www.academia.edu/22247984/Curs_dintroducci%C3%B3_a_la_teor%C3%ADa_de_l'optimitat_primera_part>.

PONS-MOLL, C. (2016). *Guia i exercicis de fonologia catalana* [en línia]. Barcelona: Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de Barcelona. <<http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/101024>>.

ROGERS, D., & D'ARCANGELI, L. (2004). «Italian», dins de *Journal of the International Phonetic Association*, 34 (1). pàg. 117-121. Enllaç: <https://www-cambridge-org.sire.ub.edu/core/journals/journal-of-the-international-phonetic-association/article/italian/426259D72EEC9F71664AC2F2D3A0FD30>

ROSEANO, P. (2019). «Prosòdia de l'italià i prosòdia del català: pautes per a una didàctica contrastiva», dins de *Eines per a l'aprenentatge del català com a L2 i LE*. Barcelona: Editorial Graó. pàg. 81-94.

SCHMID, S. (1999). *Fonetica e fonologia dell'italiano*. Torino: Paravia.

9. ANNEX. LLISTA DE MOTS ENQUESTATS

9.1. Nivell segmental

9.1.1. Vocalisme

9.1.1.1. Articulació i distribució de les vocals mitjanes tòniques

- [ɛ] ceba, cera, tres, obert
- [ɔ] rosa, dorm, dorms, cor

9.1.1.2. Reducció vocàlica

- [a] casa, caseta; cavall
- [e] mes, meset; mercat
- [ɛ] ceba, cebeta
- [o] sopa, sopeta
- [ɔ] rosa, roseta

9.1.2. Consonantisme

9.1.2.1. Realitzacions de la fricativa prepalatal sonora

- [ʒ] dona jove
- [ʒ] és una joieria

9.1.2.2. Realitzacions de les aproximants bilabial, dental i velar

- [β] la bossa
- [ð] la dent
- [ɣ] la gata

9.1.3. Processos fonològics a final de mot

9.1.3.1. Ensordiment d'obstruents finals

- [b] llop
- [d] Madrid
- [g] naufrag
- [z] gris
- [d͡ʒ] mig
- [ʒ] raig, maig

9.1.3.2. Elisió de -n final precedida de vocal tònica

- mans, mà
- pans, pa
- bona, bo

9.1.3.3. Elisió de *-r* final precedida de vocal tònica

pintor
 esmorzar
 dinar
 sopar
 clar

9.1.3.4. Simplificació de grups consonàntics finals

-mp llamp
 -nt cantant
 -nc banc
 -lt salt
 -rt desert
 -st trist

9.2. *Nivell suprasegmental*

9.2.1. Resolucions de les obertures

9.2.1.1. Resolucions de les obertures integrades per /s/+C-, /s/+CC-

/s/+C- /sp/ esport
 /st/ estació
 /sk/ esquí
 /sf/ esfera
 /sm/ esmalt d'ungles
 /sl/ eslau

/s/+CC-

/spr/ espremer / espremedor
 /sbr/ esbravar, esbrinar
 /str/ estranger
 /sdr/ esdrúixola
 /skr/ escriure
 /sgr/ esgrima

9.2.1.2. Resolucions de les obertures que transgredeixen el Principi de Mínima Sonicitat

ps- pseudònim
 pn- pneumàtic
 pt- pterodàctil

9.2.2. Resolucions de les cods

9.2.2.1. Resolucions de les cods simples (-C)

[p]	llop
[t]	ciutat
[k]	drac
[t̃]	raig, maig
[f]	filòsof
[s]	autobús
[ʃ]	peix
[m]	fum
[n]	gran
[ɲ]	any
[ŋ]	banc
[r]	cor
[l]	sal
[ʎ]	all
[j]	noi
[w]	nou

9.2.2.2. Resolucions de les cods complexs integrades per -C+[s]

[p]	llops
[t]	ciutats
[k]	dracs
[t̃]	rajos, maigs
[f]	filòsofs
[s]	autobusos
[ʃ]	peixos
[m]	fums
[n]	grans
[ɲ]	anys
[ŋ]	bancs
[r]	cors
[l]	sals
[ʎ]	alls
[j]	nois
[w]	nous

9.2.2.3. Resolucions de les cods complexs integrades per -CC

[rp]	serp
[lp]	calb
[st]	agost
[rt]	fort

[sk]	fresc
[nk]	tronc
[rk]	circ
[lk]	talc
[mf]	triomf
[rf]	surf
[lf]	golf
[rm]	dorm
[lm]	film
[rn]	forn

9.2.2.4. Resolucions de les codex complexes integrades per -CC+[s]

[rp]	serps
[lp]	calbs
[st]	agostos
[rt]	forts
[sk]	frescs / os
[nk]	troncs
[rk]	circs
[lk]	talcs
[mf]	triomfs
[rf]	surfs
[lf]	golfs
[rm]	dorms
[lm]	films
[rn]	forns

9.2.2.5. Resolucions de les codex complexes integrades per -CCC

[kst]	text, textos
-------	--------------

9.2.2.6. Resolucions de les codex en posició interior de mot

[pt]	escriptor
[ps]	absurd
[kt]	lactosa
[ks]	excepció
[skl]	mascle
[mn]	condemnar
[mt]	compte
[mpl]	temple
[nr]	enrere
[ndr]	divendres
[ns]	institut

[ɲ]+C menysprear / menystenir

9.2.3. Distribució de ròtiques

V_V	[r]	carro
	[r]	cera
##__	[r]	rosa
C.__	[r]	és rosa
.C__	[r]	tres
C.__	[r]	tercer
__.	[r]	cor
__##V	[r]	cor obert
__CC##	[r]	obert, dorm, dorms, forn, forns

9.2.4. *Raddoppiamento fonosintattico*

anirà bé
 aquí mateix
 fa fred
 va bé
 a casa
 dos o tres
 sobre quina taula
 sobretot